

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLONYA.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előzetes díj:
Egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelék)
U161-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: ő cs. és kir. felsége József főherczeg ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termények; II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: I. alcsoport: Szőlészet és borászat június 1. III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs augusztus 1. IV. főcsoport: gépek és eszközök május 1.

Bejelentést ivenk kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelék; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési egyesületeknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Tavaszi luxus-lóvásárok.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár április hó 28., 29. és 30-iki napján tartatik meg a „Tattersall” istállóiban.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár is díjazással lesz egybekötve. Egy-egy értékes tisztelejdi tüzettét ki a legszebben összeállított négyes fogat, a legszebben összeállított kettős fogat és a legjobb minőségű párpirára.

A telepítés kérdése.

A parlamenti munkásság negyedik évi-zedében eljutottunk végre odáig, hogy a közügyelem a magyar földirtok-kérdésre is kezd ráirányulni. A mai javaslatk szerint azonban, az ezen kérdés megoldásához vezető módok, a köbiti fogalmu birtokok szabaddá tételeben látszanak kulminálni, holott a kérdés lényegét megoldása, esetleg az országosi kívánatok helyett újakat és nem kevésbé veszélyesekeket támaszt, pedig az, ma még újabb bajok felidézése nélkül is megoldható.

Az igények, államnál és egyesnél folyton fejlődnek s ha a jövedelem-szaporulat, az igények fejlődésével nem tart lépést, az egyensúlyi állapot megzavarván, a kész vagyon támadtatik meg és az a tulajdonosban az elégedetlenség érzetét ébreszti.

Ha a 32 év előtti állami költségvetést összehasonlítjuk a maival, azt találjuk, hogy annak dacára, hogy ez idő alatt az egyszek összeséget képező állam igényei megsokszorozódtak és dacára annak, hogy a kiegyezés után következő időszakban, tetemesen kisebb állami igényeket sem tudtunk az egyensúlyi állapot megőrvásával kielégíteni, ma két, sőt háromszor akkora állami szükséglet mellett, az egyensúly fer áll.

Ebből azt a következtetést vonhatjuk, hogy ha megsokszorozódtak is állami kifizetési-sünk igényei a kiegyezés óta, de kell, hogy ezalatt a kövgyamosodás is legalább közel íly mértékben megsokszorozódott legyen.

Ez az eredmény a legkövetlebb közgazdát is kielégíthetné, ha viszonyaink fejlődés közben a harmóniát egyes gyakran ismétlődő, sőt helyenként folyton erősbőbb diszsonszans hangok nem zavarnák meg, amelyek azt mutatják, hogy az egyszek jövedelemforrások, némely esoben, korántsem fejlődtek egynes arányban az igényekkel.

Az első panaszhangok a középirtokosoztály pusztulásáról adtak hírt, azoran érdemes osztályról, melynek tagjai annyira erősek voltak a multban, hogy a magyar államot fert tudták tartani akkor is, mikor a magyarság

16 fészke: az Alföld, török járom alatt nyögött.

E pusztulás, eltekintve annak az érzelmi világról órintó részéről, a magyar államot közelről érdekel kiállt is, mert vannak vidékek még ma is hazánkban, ahol a középirtokosoztály fiai képviselik, mondhatni egyedül, a magyarságot sigy e vidékeken a középirtokos vagyon pusztulása, a magyarság egy-egy pozicziójának elvesztését jelent.

Ezen állampolitikai okon kívül érdemes a középirtokosoztály megmentésével mind szélesebb körben foglalkozni, azon mezőgazdasági oknál fogva is, hogy mai állapot szerint hazánk egész területéből a 200 kat.-nál kisebb birtokokra 45%, az uradalmakra és latifundiumokra 40% esvén, a 200-1000 hold közötti lévő középirtokokra csak 15% jut; tehát a különböző kategóriába eső birtokok között amugy sincs meg hazánkban az egyszékes arány.

A második íly panaszhangok újabb keletűek s ezek annál inkább feltűnők voltak, mert a tejjel-mézszel folyó magyar Kánánról: az Alföldről érkeztek, ahonnan az áldott jó föld termő ereje és a rajta lakó munkesbíró értelmes, szorgalmas magyar nép összműködésének eredményeként a panaszhangok senki sem várta.

Az igények, mint mindenütt a 30 év alatt, ugy íly feljődtek, csakohy ítt a nagy-mérvű munkakinált folytatn a földművelő népesség egy része többé nem a földművelésben, hanem a kubiális nyujtotta keresésben nyrvén és talárván fel igényei kielégítését, hogyta megtörténni azt, hogy a felosztás alá kerülő közös vagy magánbirtokok egyes vagyonosabb földművelők kezébe összpottuljanak és, ma a nagy kubiikumnak megszunte után, földvársárlási természetes vágya, már az erősebbek konkurrenzája folytán kielégítésre nem találhatván, a létért való küzdelemben ugyanolyan eredményekre jutott, mint a nyugati államok kiparossa a nagyiparossal szemben, t. i. a kommunizmus eszméket tette magáévá.

Akar oka e népozstály a jelenlegi helyzetének, akár nem, akár jogosultak a benne felébredt földosztási vágyak, akár nem, egy

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCA 31. sz.

A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

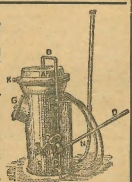
V. Vermorel Villefranche-i

világhírű cég gyártmányai, melyek kizárólagos képviselői vagyunk Magyarországra.

Aussigi La rézgőliz

jegyzekben, vegytisztja a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül 40% díjkezdemenyvel szállítják.

tény tagadhatatlan és ez az, hogy a legesze-
sebb, legteljesebb és legmunkabőrrő
magyar faj egy része ez a kukubunknő
kivül csak a földműveléshez erő nőség és
hogy azt ha állami és nemzeti feladataink
betöltéséhez megtartani akarjuk, a megjelölés-
szükséges földterülettel ellátni kell.

Miután pedig a meggyőződés hatóváltás
államosodik, miután a telepítésre alkalmas
állami birtokok elfogytak, a közvélemény kö-
vetve a kukubunk pillantásait, mindinkább a
kötött forgalmú birtokokra vevő tekintetét
hangoztatja.

Ez azonban kényes kérdés; kényes azért,
mert a földbirtokok nemcsak az a vagyon
van egybekötve, amelyet az képvisel, hanem
az a befolyás is, amit a birtokos a körülötte
lakó tömegekre gyakorol.

A pénzarizokrácia soha sem volt
vezére a népek, míg a fölbirtokos arizokrá-
ciának mindenkor vezére s vezetője.

Eppen ezért az egyházi uradalnak foglala-
sát, még ha azok értékének teljes pénzbeli
kártalanításával van is összekötve, aligha nem
sokkal nagyobb reakciózt volna maga után,
mint amíg az egyháziállami törvények idéztek
elő. Mi az hogy az erő a célra a hitbizományi
birtokok sajátjának ki, furaunkat keserítőnek
el.

Nemzetünknek feladatai betöltéséhez nem-
csak a népre és a középbirtokosállatra,
hanem főurainkra is szüksége van. Monarchikus
államot képezünk; így államban pedig az
uralkodik és nép között a magánérdeket mindig
az arizokrácia fogja közvetíteni.

Már pedig jobb, ha a nemzetet együtt érzít
és, annak jó és balsorsában híven részt vesz,
kódó, sőt vértanú babórokkal is diszített főuri
családjaink egyes fái végzik e közzététet,
mintha a főuri családokat pénzbeli hitbizomán-
nyokkal kozmopolitáká tévén, alkalmat nyujt-
nak arra, hogy helyüket esetleg nem a nemzeti
együtt érző elemek foglalják el.

Hogy erre tényleg van szükség, hogy
főuri családunk számára van szükség, hogy
e hazra, azt behatájk a közeiben forgó sz-
tisztikai adatokból a földbirtok-átörök és
a kérdéses népesség összehozata után.

Általában ösmeretes, hogy közlegelőre
minden községnek szüksége van s ezenkívül
jó volna, ha lenne minden községben közös
egyéb terület is, mert ezek köztültek
éppen azok, melyek használatához a legsze-
gegyebb népszámláló, szálmalmnyok fejében leg-
könyvebben hozzájuthat. De a költő forgalom
váltóban, észlelő megtartani az egyházok-
ségeket, falusi pásztor és tanítók földjét is, mert
ezek vagy gazdálkodnak s akkor magasabb
intelligenciájuk folytán legelőben esetben jó
példának járnak a községekben, vagy
hérbé adják földjüket az erdővásárlás alap-
sorszámban népszámláló támogatása szempont-
jából éppen olyan szerepe van, mint a köz-
ség községi vagyonnak. Ezen birtokok költő
forgalmu voltát tehát kell, hogy a legtradí-
ciósabb községek is helyesleje sőt az ellen még
a kommunista sem igen szólhat fel.

Ezekben a területek köztültek a költő for-
galmú birtokokból, sokat foglalnak te a vas-
utak, gyárak, ipartelepek: ezeket sem lehet
szabad forgalmú birtokokká átváltoztatni.

Ezeket kívül ott vannak még az erdő-
ségeik. Azt mindenki tudja, hogy az erdősegek
üzemterese csak úgy tartható be okzeretlen, ha
az erő nagyobb birtokot képez, ellenben par-
cellázott kis birtokokon, ilyen üzem csaknem
kiszűrtelhető. Eppen ebben rejlik az állami
erdőségeknél és az erdővásárlási alap
teremtésének egyik főjogosultsága.

Ha azonban az ország $\frac{2}{3}$ -részét elfo-
ljaló 17 millió kat. holdnyi költő forgalmú
birtokokból a felsőort területeket leszámítjuk,
marad mintegy 3-4 millió kat. hold olyan ter-
ület, mely a parcellázás, illetőleg telepítés kér-
ésének számba jöhet.

Ezzel szemben érdekes lenne tudni, minő
nagy lehet a telepítésre szoruló családok
száma? De erre vonatkozólag — sajnalatomra
— pontos statisztikai adatok közé téve nem
találunk.

Az azonban a napjsámok összes száma-
ból, a mezőgazdálkodással foglalkodók férfi
és nőnapjsámok arányszámból és az összes
házak, illetve nők férfiak arányszámból azt
lehet következtetni, hogy hazánkban mintegy
400 ezer mezőgazdálkodó foglalkozó nő nap-
száms, illetve telephető család van. Miután
pedig a kukubunk valamenyien magyarok, a
magyar nyelvű felet képezi az összes lakó-
ságnak, így a szóban levő népangy 200 ezer
családnál nem lehet több.

Ha már most nem földosztogatás a cé-
lunk, hanem az, hogy a földdel, egyéni tulaj-
donainál fogva azt megérdemlő népelemünk
helyzetét javítsuk és szaporodását biztosítsuk,
akkor által egy családra többet nem számít-
sunk, mint amennyit a telepítési törvény mini-
mumban megállapít, vagyis 10 kat. holdat.
Ebben az esetben arra a tudatra érődünk,
hogy a szóban levő összes családok földdel
való ellátásához sem kell több, mint kerek
2 millió kat. hold föld.

Ha azonban mezőgazdaságunkat meg-
bővíteni nem akarjuk, ezt a népelemet, ki-
tekinthetően az Alföldön gyakran észlehető
nappszámok-hiányra, egyszerre nem vonhatjuk
el eddigi foglalkozási körétől, telepítéskönl
tehat e szempontból, de meg azért is, hogy
körültekintéssel kell eljárni, mert a parcellá-
zás bármennyire humánus és nemzeti célo-
kat szolgáljon is, egy engedményt tartalmaz
a szociális társadalmak.

Éppen ezért tekintetbe kell venni azt mondatjuk,
hogy a kiteintelt 2 millió hold földre is, fo-
katosan igénybe véve, hosszú idő, talán
egy-két emberöltő által lehet csak igazán
szükségünk. Így, de ha így állunk, akkor az
egész kérdés nem igényel ma még olyan rad-
ikális orvoszereket, mint az sokak előtt az
első kitértő létszék és nem tartamaz vagy
igéző kérdést, hogy azért megvontok társ-
adalmunkat kulturháznak kitenni, vagy
pedig nemzeti épületünk hatalmas oszlopait
kezdjük nagyraunkat elkieseríteni és őket a
nemzeti konszolidáció eszméjének elenségeivé
tenni, érdemes volna.

Ily megpróbáltatásnak nem tesszük ki
házunkat akkor, ha minden erdősegek rendezé-
sével nélkül, illetésleges becsin alapuló bardi-
sokos cérről ajánlatunk a latifundumok bir-
tokosainak; a telepítésre és parcellázásra alkalm-
sok területek egyrésztől kivándorolt egyeseknek
kincstári erdőbirtokokat.

A telepítésből befolyó pénzzésszeggel első
hílet nyújthatunk a középbirtokosságlú fel-
sőséggel és az általán megfogalmazott állami
szándék növelnek az erdővásárlás alap-
sorszámban az állam számára új erdősegeket s
ezt letelek föld multvált az ujonnan vásárolt
erdőségek karbafelyezése után megismételünk.

A magyarországi erdőbirtokok ugyanis, a
statisztikai adatok szerint a következőkéül oszla-
nak el:

	kat. hold
1. Állami erdő...	2.010,655
2. Törvényességi és községi ...	2.632,526
3. Egyházi testületek és személyek ...	498,586
3. Közalapok ...	117,215
5. Magánalapok ...	11,355
6. Hibízományok ...	957,613
7. Közirtokosságok ...	1.681,559
8. Rézfnyvartársulatok ...	254,384
9. Magán-erdőbirtokok ...	4.593,150
Összesen ...	13.108,043

Ha e számokat egymással szembe állít-
juk, azt látjuk, hogy a 2 millió kat. hold
állami erdő helyett a kincstár bőven találhat
megvásárolható erdősegeket, sőt ha tekintete
vesszük, hogy hazánkban még óriási legelő-
területek találhatók, melyek vívmosságok jelle-

gönlnek fogva mint legelőek értékelének és a
rölk lehorodott földnyalaggal a szomszédos jó
földeken káros iszapoldások oknak, sőt folyók
vízjárdaát is hátrányosan befolyásolják, akkor
arra az eredményre jutunk, hogy a rendszeres
üzembe hozott kincstári erdősegeket, az üzem-
terü betárlatának kitélezésével mellett, községi-
szempontból célszerű lenne eladni egyelő-
előt azért is, hogy az állam az így nyert
pénzzésszeggel elhanyagolt erdő, vagy vívmosság
területek megteleitése és rendszeres örökülátu
ala hozatalára fordíthassa.

Az időköltségek és célszerűség még a régi kincstári
üzembe hozott kincstári erdősegeket, az üzem-
terü betárlatának kitélezésével, és az azokkal
felvő óriási töke megmozdítása és az azból
kereskedelmi fellendülés okából is, cé
meg azért is, mert az új erdőbirtokos minden-
estre több vállalkozó szellemmel bírand, mint
a minővel a kincstár természeténél fogva bir-
hat és így az erdő fáját bizonyára igyekező
fogt igazgató feloldozni, behatól a hegyek me-
lyébe és a bányászattal emelést állít, sőt a
hegyekben levő számtalan gyögyfőorrás érte-
kesítésével is, igyekezői fog jóvedelmét szá-
porítani.

Ezekkel pedig akarva, nem akarva az
illetéző községadásai életemz lendíti fel.

Vegyük például Máramaros vármegyét;
ott a középbirtokosságok valamely része soha
sem volt, ami a kincstár számára hasznos
ment; jőformán az egyedüli nagybirtokos a
400 ezer kat. hold birtokú, vagyis az összes
terület 31 $\frac{1}{2}$ %-át bíró kincstár, így körülmények
között nem csoda, ha a vármegyében jőfor-
mán semmi községadásai élet sincsen.

Igy tehát a fejletlen birtokosságok felé
már egy óriási lépés lenne az is, ha a kő-
bányák megvásárlása mellett kincstári kinc-
tári birtok, 15-20 ezer kat. holdas parcellá-
lán 20-45 angy új hitbizományi birtokká
mennének át.

Míg a csere, illetve telepítésből befolyó
pénzzésszaggal alapul szolgálhatna arra, hogy
annak megforáztatásával, az abból nyujtandó
hitállal a középbirtokosságlú megmegtérse
szoruló és az állam vesztésége nélkül meg-
menthető részeknek, az indokolt segély meg-
adassék, a telepítés által pedig a magyar nép
egészséges szaporodása elősegítessék és az om-
lított disszonancia elűnjön!

Az állam pedig újabb erdőtelepítésekkel
erőbővíthetk szinonváltal emelje és a vívmos-
ság területek befűléstáradal (amelyek még Bud-
apest mellett is étketlenkednek) újabb adalapot
teremtzen.

Tomka Emil.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Revizor: Kerpely Kálmán.

Termelési kísérletek löhere- luczernafélésegekkéül.

A kilnőbőve eredeti löhere-
luczernafélésegekkel végzett termelési kísérletek er-
ményét, a „Közletek” 1898. évi 29-ik száma-
ban ismertettem, kimutatta azt, hogy a jőmi-
nőségű hazai löhere-
luczerna a külföldieket
nemcsak, hogy kijálla a versenyt, hanem
azokat a legelőben felüli is mutja.

Hanem ez csak a jőminőségű hazai arra
nézve áll; a rossz tisztított, fűllet, fejletlen
és mindenfélle hibában szenvedő mag, a lehető
legrosszabb eredményeket szolgáltatja, sajnos
pedig, hogy ilyen mag nálunk még mindig
nem csekély mennyiségben van forgalomban
és használhatlan.

Hogy a minőségű milyen nagy befolyást
gyakorol a termés nagyságára, arra nézve pé-
ldul szolgálhat a következő termelési kísérlet.

A mult év folyamán gümös, fűllet, egyzval
rossz minőségű löheremagot koboztunk el két
kisebb, melleségek megkereskedés is üzö ve-
gyeskereskedésből.

A két magmából két kisebb parcellát
március 29-én bevetettünk, összehasonlítást

gróf Teleki Arvéd úrtól kapott kifogástalan minőségű löheremagat, melyet április 18-án, tehát 20 nappal később vetettünk el. A különbég már a fejlődés folyamán is feltűnt volt; a Teleki-féle löhere teljes sűrűségű lepte el a földet, míg az elkobozott here foltosan, hánysosan kelt a gyengébb fejlődésével mindvégig kivált a terméseredmény zöldséme lemerve következő volt:

Termelt 100 □-ön kgrban.	
Teleki löhere. Elkobozott löhere.	
I-50 kszálás	880 204 160
II-dik	404 70 104
III-dik	140 20 36
Összesen	1424 294 306 kgr

A kifogástalan minőségű löhere tehát 1130, illetve 1115 kgral adott többet, a mely körülötte mindenesre idő pótlást szolgíthat, hogy a gazda az országban minőségileg jóval rosszabb mag vetéltől óvakodjék, mert végeredményben mégis ez lesz a legdrágább. Kitélelés után felvilágosítván a parcellákat kitűnt, hogy a jóminőségű mag után női löheret semmi baj nem érte, míg a két gyenge parcella nagyrészt kipusztult.

A különbég eredeti löhere és luczerna-magok 2 év alatt megkezdte kísérleteket mult év folyamán is igazolták, hogy a jóminőségű magyar ár, minden tekintetben megállja a helyét. Az összehasonlító termelésnél olasz, provençoi, külföldön vett magyar s eredeti magyar luczernát használtunk egyrésztől és brabanti, stájer, külföldön vett magyar s eredeti magyar löherét másrésztől. A termés eredmény zöldséme lemerve következő volt:

Termelt 100 □-ön kgrban.	
1897-ben 1898-ban.	
olasz luczerna	710 kgr. 755 kgr.
provençoi luczerna	880 kgr. 804 kgr.
külföldön vett magyar I.	710 kgr. 804 kgr.
eredeti magyar luczerna 900 kgr.	1652 kgr.

Mindkét évben tehát úgy a provençoi, mint az eredeti magyar luczerna adta a legjobb eredményeket, míg az olasz s külföldön vett magyar (?) luczerna gyenge természet szolgáltató, sőt utóbbi a vetés második évében nemhogy megerősödött volna, hanem kikerült, az első évről még kisebb hozamot adott; az olasz luczernának gyenge minőségű különbég több külföldi kísérletnél is feltűnt, miért is nem hiába óvtam a magyar gazdát már a mult év folyamán az olasz luczerna vetéltől, melyet azonban sajnos, nem egy esetben a magyar luczerna közé kevernek.

Hasonló eredményekre jutottam a heremnieknél is, melyeknél a terméseredmény zöldséme lemerve a következő volt:

Termelt 100 □-ön kgrban.	
1897-ben 1898-ban.	
brabanti löhere	590 kgr. 560 kgr.
külföldön vett magyar I.	685 kgr. 560 kgr.
eredeti magyar löhere	920 kgr. 912 kgr.
stájer here	970 kgr. 924 kgr.

Itt is a stájer here — mint klimatikus viszonyaink közé legjobban illő — és az eredeti magyar löhere adták a legjobb eredményeket, a brabanti s a külföldön vett állítólagos magyar löhere jóval kisebb termést adott; megjegyzem, hogy ez idén a brabanti s a külföldi magyar löhere teljesen kipusztult, a másik kettő ellenben még tűrhető sűrűségű.

Mindenesetre feltűnt, hogy a míg a jóminőségű eredeti magyar löhere 100 □-önként 920, illetve 912 kgr. zöldséget adott, a Teleki-féle ugyanoly területen 1424 kgral hozott; ennek magyarázata abban kereshető, hogy a Teleki-féle löhere, az osztályozó gépen kiválasztott u. n. *magyuzmú* löhere volt, melylyel egyes külföldi kísérleteknél érthetetlen módon rossz eredményeket nyertek. Igen valószínű, hogy az apróbb minőségűekkel összehasonlítva, a velőmag mennyiségének megnövekedésénél a mag nagyságát figyelmen kívül hagyták s így sokkal kevesebb mag jutott a kísérleti parcellába, mint az aprószemű maggal bíró félésekből, mire mi — a velőmag mennyiségének megnövekedésénél — figyelemmel voltunk s tény, hogy ezen löheretelbe sűrű zart erőteljes fejlődésével mindenkinél feltűnt.

Az amerikai luczernával a kísérletek 4 év előtt kezdtek meg s az eredmény évenként kivétel nélkül az volt, hogy a hazai féléseknél sokkal kevesebbet ért. Termelt, zöldséme lemerve 100 □-lőn:

amerikai luczerna magyar luczerna.		
1895-ben	1135 kgr.	1355 kgr.
1896-ban	1415 "	2135 "
1897-ben	1640 "	2742 "
1898-ban	930 "	1640 "

Az amerikai luczerna tehát nemcsak hogy jóval kevesebbet adott mint a hazai, hanem az abból készült szarvok száma is katasztrofális értékű s eseteképp.

Kerpely Kálmán.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rotavetész: Monostori Károly.

Állami lötenyészintézeteink men- létszáma.

Most jelent meg a földművelésügyi m. kir. minisztérium kiadásában a Magyarországi területén közhírszándékú beosztott állami ménék kimutatását tartalmazó 1899. évi füzet.

A benne foglalt értesek adataiból kiemeljük, hogy a folyó évben 3121 állami mén áll a tenyésztők rendelkezésére, melyek közül 80 az állami ménesekben van felállítva, 200 van magántenyésztőknel bérben és 2841 darab állami ménes, fedezett állományban. A múlt évben 3075 ménest ragult az összes létszám s így jelenleg 106 állami ménnél több fedez az országban, mint 1898-ban.

Az állami ménesek törzsménei képezik természetesen a legértékesebb anyagot s ezeknek fedezési díja összehasonlíthatatlanul magasabb is, mint a fedezetesi állományok levőké. A legmagasabb fedezési díjak *Kisbérben* vannak, telvére kanczánál 100—500 frig, sőt külföldi tulajdonosok kanczánál 300 frig. A kiseri törzsméneknek egyéb változás nem történt, minthogy az idén „Ganache”, gróf Bathányi Elemér egykori híres versenylója és most már híres versenypaja is közöttük szerepel. Fedezési díja után telvére tenyészterekre néve mindjárt a 200,000 frtért beszerzett „Bona Vista” után következő. Megvann még a jó 23 éves Gunnersbury és a 22 éves Kisbér őseice is, ellenben Culloden és Vép bér ment. A kiseri törzsmének származási jegyzéke a világ legelőkelőbb helyeitől buccaneer, St. Simon, Isomony, Doncaster, ennek fia Bend'or, Galopin és Saraband. A 13 angol telvérmén mellett 1 angol felvérmén is van, a mult évi Deutscher Michel Furioso.

A *bábolnai* ménesben 4 eredeti arab mén fedez, továbbá 1 arab telvére és 2 Szyga. Az eredeti arab méneket Fadallah el Hadad ezredes importálta, a ki miután nemrég átvette a bábolnai ménes vezetését, még most minden erejét és tehetségét főleg az arab 10 tenyésztesének fogja szentelni. Igen kíváncsú is, hogy tevékenységét siker koronázza, mert az arab névű mének most is a szaggyalván nélkülözhetetlenek népies tenyésztes legnagyobb részében, csak eléggé nagyok és eléggé munkaadzettek legyenek, mert annak a dogmnának tarthatatlanságáról, hogy az arab mén csak akkor jó, ha apró, már eléggé meggyőződhetett a közönség. A *mezőhegyesi* állami ménes törzsménészetámból ismét kivált két angol telvére: Agy és Uramboldy. Most már csak Duracs és Huság maradt meg a pépineriában, amelyben ezenfelül 3 Gidran, 2 Nort-Star, 3 Furioso

és 16 Nonius végzi feladatát a hasonlóvéni ménestörzseken. A mezőhegyesi ménes vízi jellegű a vedrszeretet az ország lötenyésztesében, melyre nére a legnagyobb fontossággal bírnak az ott nevelt állami ménék. Ezenfelül a mezőhegyesi és a szarvasi tájajta tenyésztes létezése folytán a magántenyésztesébe is átülte a néves kiváló parancsnoka, gróf d'Orsay ezredes, a Mezőhegyesen követett tenyészirány. Ujabbban Torontálmegeében, Béga-Szt-Györgyön alapított egy a Nonius-fajtát kultiváló tenyésztesületet, mely a jellegű fedezetesi idényfelny kezdte meg működését.

A mezőhegyesi ménes, mint a kimutatásból látjuk, az ország kiváló méneseit is ellátja ménekkel, hogy az illető tenyészteseket a mezőhegyesi tenyésztesúposokhoz tartozó menészők nevelésére képesse, miáltal a méntelepek mindinkább fokozódó menészőskölete a ménék mintegy 135,000 kanczát fognak az idén befedezni.

A *fogarasi* ménesben az idén 6 lipizai mén fedez a hasonlóvéni törzsben, míg az angol felvére ménesben Konradin angol telvére, az egy Zravar (North Star V1) és egy North Star UV. működik mint apatéma.

Az állami méntelepek menlétszámára az idén már 3041-re emelkedett, vagyis 93 darabnál nagyobb, mint a mult évi. Ebből 2841 mén az ország 973 közhírszándékú bérbe adva a fedezetesi állomány tartamára. Ha a viszonyok eléggé kedvező lennének, minden bizonyonnyal arra lehet számítani, hogy ezek a ménék mintegy 135,000 kanczát fognak az idén befedezni.

Fajták szerint a méntelepeken lévő ménék a következőképpen csoportosulnak:

1899-ben 1898-ban tehát 1899-ben		
Angol telvére	320 317	+ 3
Angol felvére	1318 1200	+ 118
Arab telvére	34 27	+ 7
Arab felvére	330 340	- 10
Nonius	492 482	+ 10
Gidran	230 257	- 27
Norfolki	6 3	- 3
Lipizet	207 215	- 8
Nori(nehézjágú)	107 106	+ 1

A létszámenekedést tehát főleg az angol felvére ménék nagyszámú szaporodása teszi ki és a Nonius fajtábólé, a többi jellegekben többé-kevésbé mutatkozik.

A ménés beszerzési módjára nére azt mondhatja a füzet, hogy 400 a kiseri, 336 a bábolnai, 826 a mezőhegyesi és 173 a fogarasi ménesből származott, 963 darab magánosított vásároltatott, mint teljes körül, 335 darab pedig egyéves korában.

A ménék névjegyzékén átfutva, több igen magas értékű angol telvérmén nevével találkozunk, melyek azelőtt az állami ménesekben működtek, mint törzsmének s miután ott befejezték nívójukat, a magántenyésztes használókatra lettek átengedve. Így a kiseri ménes volt törzsménei közül Persisive, Goodfellow, Balzsum, Pásztor, Cambusier, Czimmer, Culloden, a mezőhegyesiek közül Agy, Boldur, Urambátvány bérbe vannak adva, míg Bajtár Békéscsábnál, Bíró Debrecezenben, Edgar Kisvárdán, Kengyel Poklisán, Vagy Vezér Sár-Szt-Lőrinczen, Illé Nyírbátorban, Törvénny pedig Somogyban, Büszsön igazán mérsékelt díjért teljesíti hitvallását.

Állami lötenyészintézeteink mennyágya évről-évre emelkedik, úgy számban, mint értékben mindamellet, hogy ezen intézetek köztévesekleg megállapított dotációjaja aránylag kevésbé s így csakis az országos lötenyésztesügyi kormányzat renkevilű takarékoságának és a rendelkezésére álló anyagi eszközökkel való kifüto gazdálkodásának köszönhető az elért finny eredmény.

K. M.

Fiatalsülők hizlalása.

Th. A. ur a „Közlelek” szerkesztőségéhez az alábbi kérdést intézte:

Százegekkel 35 db sülők hizlalására a legjobb hizlalási tervet kérem. A beállítáraszent sülők darabonként átlag 40 kg. súlyt nyomatnak s a 8-dik hónapban vannak. A beállítáraszent sülők naponta két-szeri etetésre (reggel és este) 80 főt burgonyát és 30 kg. csövesvetőmagot kapnak. A sülőkét április 1-én szándékozom beállítani oly módon, hogy azok július 16-ra eladható legyenek; illetve jó kihizlatok.

Hizlalásra rendelkezésemre áll: 60 q burgonya, tejesen szorint mennyiségben árpa és tengeri.

Sülődím 10 méter és orbánc ezekben van vannak ojtva, a kocsák mikrókollak, a kanok pedig hegyesek, a sztrázászat átmenetek.

Miután rendelkezésemre ezelőre hidméről leg nem álli kérem az összeállítást nem 1000 kg. élosúlyra venni.

Δ Ha a sülőkét április 1-én állítottam be 40 kg. átlagos élosúlyra, úgy azok 75 nap alatt a mondott, nem elég koncentrált anyagokból nem lesznek teljesebb számaiban. Úgy rövid idő alatt széchegetni megkérném némi húst, a kondíciójuk javulhat, de jó kihizva semmiestire nem lesznek.

Mert ha tekintetbe veszekük, hogy a sülők most 80 kg. főt burgonyát és 50 kg. csövesvetőmagot kaptak 1400 kg. élosúlyra (35 db a 40 kg.) amaz mintegy 62 800 szárazanyagot, 5 800 fehérjéjét, 47 740 szénhidrátot és 2 560 sót, ami 1000 kg. élosúlyra átszámítva 44 200 szárazanyagot, 4 142 fehérjéjét, 34 810 szénhidrátot és 1 828 zsírnak felel meg 1 : 0,3 tápanyag mellett, úgy nyilvánvaló lesz, hogy több tápanyagot adagolni, több és nagyobb mennyiségű takarmányt a szervezetbe bejuttatni nem is lehet s hogy a hizlalás sikeresebb léteje végül nagyobb tápanyagarányt adó takarmányt adagolni nem is kell. A mostani takarmányozás csak a tápanyag nem megfelelő, amennyiben ilyenkor sülőknek arra kell törekedni, hogy a tápanyag 1 : 4—1 : 0,5 között igazandó, de ennél tágabb ne legyen.

Tág tápanyagú biró takarmányon ugyanis gyorsan hizlani nem lehet. Sajnos azonban, a rendelkezésre álló anyagok, nevezetesen a burgonya árpa és tengeri csak tágabb tápanyagú birnak, hogysom az azokból összeállított osztalkarmány tápanyaga jelentékenyen szűkített volna. Ha ugyanis öt héten keresztül 1000 kg. élosúlyra burgonyából csak 10 kgot etet, árpából (darából és szemes tengeriből) 30, árpadarából 15 kgot, úgy a hízók kevesebb tápanyagot kapnak ugyan, de sokkal kedvezőbb tápanyag mellett. Tartalmaz ugyanis a mostani takarmány 41 015 szárazanyagot, 8 920 fehérjét, 29 156 szénhidrátot és 1 715 sót; 1 : 8,5 tápanyag mellett. Ha a másik öt héten az árpadarából 5 kggal kevesebbet, a tengeridarából pedig 5 kggal (többet etet, úgy szénhidrátból és zsírból ugyanazon tápanyag mellett a sertés többet kap és a hizás valamely jobban halad előre.

Ez az összeállítás is azonban nem mindenben megfelelő. Egyéb absztrakarmány, nevezetesen korpafélék, hüvelyes magok vagy olajpogácsafélék adagolásával székebbé tehető a tápanyag s rövid idő alatt is nagyobb eredmény érhető el.

Mérleg nélkül hizlani nagyon bajos, mert néha a legnagyobb precizitással összeállított takarmánykeveréken hizalt sülők sem híznek kellőleg és ilyenkor az összeállítás változtatni kell. Azt pedig csak pontos mérésszámlálással lehet kideríteni, hogy vajjon a hizodalmasság megfelelő-e?

A fenti összeállítás 1000 kg. élosúlyra vonatkozik ugyan, de egy egyszerű arány felállításával igen könnyű átszámítani, hogy egy 40 kgos sülőre abból mennyi esik.

Egyéb fehérjében gazdagabb anyagok igénybevételével biztosabban érhető el a cél. Erre jó volna pl. a következő összeállítás:

	száraz-fehérje szárt és szén-arány anyag	hydrát
Alaplakarmány	25—30 25—4 175—24 1 : 6 7	
10 kg. rozskorpa	8 75 1 20 0 36 4 650	
2 kg. tökgmagpogácsa	1 80 1 00 0 20 0 1 8	
23 kg. tengeri.	29 69 1 93 0 11 13 94	
Összesen	30 24 4 13 1 67 18 77	

Vagy:			
30 kg. répa (helyette 15 kg. burgonya)	3 600 0 300 0 300 3 000		
10 kg. tengeri	8 560 8 840 0 480 6 060		
4 kg. korsó	3 420 0 800 0 400 2 160		
16 kg. árpa	13 720 1 280 0 280 9 440		
	29 300 3 220 0 830 20 660		

Vagy:			
20 kg. répa (helyette 10 kg. burgonya)	2 400 0 200 0 200 2 000		
30 kg. tengeri	25 680 2 520 1 440 18 000		
4 1/2 kg. lóbab	3 840 0 960 0 400 2 250		
	31 920 3 710 1 500 22 430		

Én ezen összeállítások K. Ruffly P. A. szeretés javítása és hizlalása” című munkájából vették ki, amely művet kérdésvető szíves figyelmébe ezúton is ajánlunk. J. G.

HALÁSZAT.

Rovatvezető: Landgraf János.

Halgazdaságok eredményei.

I.

Váltsággal küzdő mezőgazdaságunkra bizonyára nagy jelentőséggel bír az, ha a föld termő erejének a kihasználására a gazda kezébe valami újabb, az eddigiekkel jóval többet s olyan módon lehet adni, a mely a mostani gazdasági rendszerben minden különösebb nehézség nélkül szervesen beilleszthető.

Ilyen módon jellezhetjük ma már teljes joggal a haltenyésztést.

A haltenyésztés többé nemcsak mint ösfooglalkozás, mint a megelvé vizek egyik mellék-használatára bír jelentőséggel, hanem mint önálló mezőgazdasági tevékenység is, melynek céljára bizonyos földterületek kizárólagosan szolgálnak. Ebben az alakban annak inkább megbeszélendő, mert a legsilányabb gazdaságra egyébként éppen nem, vagy csak alig értékesíthető területeken is ültető; intézvéstia, jórésztelőzőleg pedig még az ilyen területeken is joggal egy sorba állítható a legjobb minőségű földök legintenzívebb művelési módjának jóval többé.

Mindzeknek az igazolására pedig az alábbi hazai példákat soroljuk fel: az azokból ki-vehető eredmények mindennél meggyőzőebbek. Az adatok az 1898. évre vonatkoznak, úgy a mint azokat az egyes uradalmak, birtokosok az országos halászati felügyelőség mint a melynek közreműködésével a togasdaságok létesültek, közölték.

I. A kővári uradalom Nagy-igmánd község (Féjér megye) határában helyreállítottot egy 148 kat. hold kiterjedésű régi tavat. A to valamikor gazdasági czélokra: uszatóásra, itatásra, jégtermelésre stb. szolgált, nemcsak az uradalom, hanem mint azt terhelő szolgálat, a melynek kiábrítóközség számára is. Egy nagyobb árvis átszaktoltatva a to tőltestét s el-sodorta a szilipet; úgy állott azután a tófelek üresen. Termelt rajta nád s fizettek a legelő-tésért 600 frt évi hasznóbért. Ez volt 148 kat. hold összes jövedelme. De volt emellett vesztése is, még pedig nagyobb. Az uradalomnak ama szolgálai használatok fejében, amelyek a volt tóhoz fiződtek, bírdi ledet alapján évente 1200 frtot kellett a kármentés-ként fizetni. Így körülmenyek között természetesen a to helyreállítását elkerülhetetlen volt. Ekkor kezdett az uradalom a tónak használat-

tal való hasznosításával is foglalkozni. A szak-velmények alapján kiltátsba helyezett ebből fölvo jövedelméből azután ezt a célt tette elsővé s annak alapján határozta el az uradalom a töltestáadás betetését, új szilip építést s az árszaktok használatátóvátétét. Ez utóbbiak nagyrozsbabú betonépítmények-nek terveztek; maga az 1 3 m. átmérőjű csőszilip keresztmetszete 2400 frtot került. A helyreállítás összes költsége 6000 frtot tett ki.

A to 1887. tavaszán készen állott a beépítésre. Ekkor behelyeztek 20 000 drb. olyan egyes pontyot, a melyből körülbelül 100 drb. nyomott 1 kg-ot; összesen tehát 2 métermáza kis halat. Az ivadékok Talán szerettek be, az ottani togasdaság kibovított minőségű anyagából s darabját Krájal fizették. Meg kell megjöznünk, hogy az ivadék egyes halnak nágron kicsi, az ára pedig rendkívül nagy volt: a két métermáza halacská 600 frta került!

A halak két évig, illetőleg 1898. év őszéig maradtak a tavon. Ezáltal természetesen semmi más kártáda nem volt az uradalomnak, mint hogy a to töltestét kellett tartani, akinek évtévre 300 frta tehető.

A halakat még a tóban megvetve egyik buknepész nagy halkereskedő; az 1 5 kg-ot on fölülj pontyokért s csukákért métermázánként 63 frtot, az 1 0 kg-ot anyagért pedig 50 frtot, az azon alul levőért 30 frtot ajánlót.

Az 1898. év őszén megtörtént lehalászás eredménye a következő volt:

Kifogtak 1 5 kg-ot on fölülj pontyot 10 920 drbot, 19 855 kg. szuljan; 1—1 1/2 kg-os pon-tyot 1200 drbot, 1601 kg. szuljan; 636 kg. és kárászt. Összesen tehát 256 mázma 88 kg. halat, amellyért készpénzben 14 777 frt 23 kr tett be az uradalom.

Ha abból a két évnek megfelelő bruttó-jövedelméből levonjuk már most a beépítés költséget — 600 frtot, a tölcsés két évi bért — 600 frtot, s lehalászásnál fizetett napzá-mokért 80 frtot, a fentartását és a befektetés amortizációjáért 10%,-ot, két évre 1200 frtot, marad tiszta jövedelem 12 297 frt, vagyis egy évre 6148 frt a 148 kat hold után; *egy kat. holdra két évre jövedelme tehát 4150 frt* oly területen, amelyen azelőtt a legjobb akarat mellett sem lehetett 4 frtnál többé számitani. Ebben a különleges esetben természetesen hozzájön még az a körülmény is, hogy a to helyreállításával megszűnt az uradalom kötelezettsége az 1200 frt szolgálomjegváltási díj tekintetében is.

Hogy ez a jövedelem azonban nem jelent valamely kis gazdaság felső határát s hogy mennyivel előnyösebb az így tavakkal feltehető — kétéves — anyagvaló beépítésére, azt a következő példa igazolja:

2. Zálffy Miklós herceg malacskai (Pozsony megye) uradalmában szintén egy régi tavat állítottak helyre 21 kat. holdnyi terjedel-mben. A to töltestét megvált; csak egy erős szilipet helyezett a tóba, a melytől a keresztelj fölve, meglehetősen nagy patak felzúsztatása czéljából.

A fából való műépítmény körülbelül 2000 frtta került.

A tófelek szurkos fenyőfaluga erdő kö-zött levő homokos legelőterület.

1898. év tavaszán április hó első felében, 1898 drb. ködéses szilipet jófajájú pontyot helyezett a tóba 650 kg. szuljan; egy-egy halnak a sulyát látva tehát alig volt 0 35 kg., pedig jól fejlődött kéteves pontyok 0 5—0 75 kg.-osakig lennie. Métermázájáét 600 frton fizették, ami szintén igen nagy ár.

November hó végén lehalászták a tavat. Kifogtak 1801 drb pontyot 3088 kg. szuljan; körülbelül 600 drb. és a megmaradtakat 300 kg-al sulya 1 71 kg. volt; volt köztük egy 3 4 kg-os is. A halak kg.-ként 65—70 kr-ával adatk es a s bevett jövedelem 2100

frt volt. Ha ebből már most levonjuk a betett halat beszerezéséért 200 frtot, a lehálzásra költségét, körülbelül 40 frtot, a mértékmény fenntartására és amortizálására 10%-ot 200 frtot, orzmi itt külön nem kellett, akkor a 21 hold neto jövedelme 1470 frt; *esik tehát egy kat. holdra 70 frt tiszta jövedelem.*

Az uradalom ennek a saját állítása szerint is „megelőző kedvező” eredménynek az alapján elhatározta még két más lyen 10 holdra is állítást, amelyek az évi tavaszán a már készen is fognak állani a benépesítésre, valamint a halgazdaság oly módon való kiterjesztését is, hogy az ivadéok ott legyen nevelhető.

3. A *mindenségi-ügyi uradalom* Levelezőpuzsán (Csongrádmegye) egy nagyobb szabású fogadással vette meg az alapját a múlt évben. Különleges befektetésre egyelőre nem volt szükség, mert részint meglévő műrtől táblák, részint tiszai holdmédrek felhasználásával lehetett a dolgot megkezdni, amely területtel vízzel való ellátására a már más czéliből fenálló szivattyútelep szolgált.

Ivadék nevelésére egy 10 kat. hold nagyságú mirtől tábla jöleltették ki, amelynek azonban legelőjebb 3%-osztás arányúkat el vizezték. Ezen a területen, a tavasszal betett 2 pár tenyészpont után, november hónap lehálzását 6486 drb egyéves ivadékok, 1982 kg. sulyban, *Kat. holdanként tehát csaknem 2 mmásza hal-húst le-melték* s az egyes egyéves példányok átlagsulya 03 kg. volt, tehát csaknem olyan, mint a 2. alatt felhozott esetben a malcaikai uradalom által beszerezett *kétéves szélizai pontyok.*

Próbát tett az uradalom hálzással is; 30 kat. holdnyi Holt-Tiszába behelyezett tavasszal 10283 drb simontornyos és tatali eredetű kétéves pontyot 488 kg. sulyban és 21232 drb egyéves ivadékok 166 kg. sulyban, összesen tehát 354 kg. nagyságú ivadékokat el vizezték. 655 drb 2 kg.-ot felül, pontyot 1777 kg. sulyban, 1682 drb 1 kg. felül kétévesét 1759 kg. sulyban és 7197 drb egyéves ivadékok 1052 kg. sulyban. Ennek az ivadéknak jelenléte csak egy magyarázható meg, hogy a betett, *kétéves* halak között voltak már öregebbek is, amelyek megváltak. A lehálzás összes eredménye tehát 400 kg. volt; levonva ebből a betett 654 kg.-ot, marad 3644 kg., mint a 30 kat. hold évi termelése. *Egy kat. holdon tehát több mint 120 kg. husszorpontolat értek el.*

A pénzbeli jövedelmet itt nem adhatjuk ugy meg, mint az előbbi esetekben, mert a halaknak csak egy része, a 2 kg.-os hároméves anyag kerül eladásra. Nagyon könnyen ártózkodhatunk azonban, ha figyelme vesszük, hogy tényleg eladtak körülbelül 17 métermázsát 60 frtjával s hogy tavasszal az uradalom a kétéves anyagot ugyancsak 60 frtjával, az egyéves anyagot pedig 20 frtjával vette métermázsánként. Ezek alapján a lehálzásot anyag értéke a hároméves 2 kg.-osokat 80 frtjával, az 1 kg.-osakat 60 frtjával, a 60 frtjával és az egyéves ivadékokat csak 20 frtjával számítva métermázsánként, kiteszt 2110 frt 80 kr.; ebből levonva a betett halak értékét 292-80 frt, illetőleg 33-20 frt, összesen 326 frt, valamint az őrzés, a lehálzás s a befektetés amortizálásának költségét, általában nagyon magasban véve, 500 frt, marad a 30 hold tiszta jövedelme nyarán 17 frt 80 kr.; *esik tehát egy kat. holdra 42 frt 82 kr. tiszta jövedelem.*

4. A *Hirsch-féle ihárosi uradalmi béta* (Somogyegye) szintén megkezdte az rendezés fogadással üzemét a múlt évben. A tavasszal 76 kat. holdnyi vízterületre a tervezés 1400 frtjii költségűirányzattal; ennek tehát egy kat. holdra 17 frt befektetés.

Ivadékok termeltek ezidén 4 holdnyi területen 2 pár tenyészhal után. Őszkor lehálzását 3500 drb halaeszták, amelynek sulya azonban nagyon különböző volt: 1 dekától 40 dekáig változott. Ez az egyenlőségűs bizonyra a kezdetbeli gyakorlatlan kezelésnek

tudható be. Ha már most csak 10 dekásnak vesszük is általában ezeket az egyéves hálakat, akkor is 3% métermázsát kapjuk 4 holdról: *1 kat. hold tehát 85 kg.-ot termelt.*

Benépesítettek tavasszal egy 31 kat. holdnyi nyújtó tavat is 4100 drb 5¹/₂ dekás egyéves ivadékkal, összesen 225-5 kg. sulyban. Az őszi lehálzásnál kifogtak 2655 drb kétéves halat 2570 kg. sulyban, ezek tehát csaknem érték az 1 kg.-ot, mert átlagsulyuk 0985 kg. A husszorpontot 31 holdon, levonva a lehálzásot sulyból a betett anyag sulyát 2344-5 kg.; *egy kat. hold tehát 75 kg.-ot termelt.*

Eladásra természetesen ebből az ivadékból semmi sem került.

(Vége követkeik.)

IRODALOM.

Társadalmi gazdaságtan. Irta: Dr. Földes Béla, a nemzetgazdasági és pénzügytan ny. r. tanára a budapesti egyetemen. Második kiadás. Budapest, 1899.

Korunk egyik jellemvonása, hogy a társadalmi és gazdasági élet fokozatos fejlődése a közigazdaságtant kiváló jelentőségűre emelte, ami ezen tudományágnak óriási fellendülését vonta maga után.

Hazai irodalmunk e tekintetben nem tartahatót ugyan lépést a többi kultúrármunkával, mindazáltal néhány alapvető munkával ez a rendkezik s ezek közt első helyett foglalt el a czimben foglalt, két vastok kötetre terjedő és az elméleti és alkalmazott közigazdaságtant egész területében felölő munka, melynek különös becsét kölcsönöz az a körülmény, hogy a tudós szerző nemcsak a közigazdaságtan terén újban végbement nagy általánosságok is számol, hanem a hivatás vizekben is folyton szem előtt tartja, azokvirkül a gazdasági szervezet alapját alkotó mezőgazdaságot a kellő méltatlásban részesíti.

Éppen ezen utóbbi körülmény indított a nagybecsű mű ismertetésére, melynek azonban csupán a mezőgazdaságot tárgyaló részre szorítkozunk.

Az értekezés a részben a földművelés általános méltatlása után a szerző részletesen a föld-birtokkal, a különböző birtokrendszerrel, a hitbizonyosság kérdésével és a birtokreformokkal javaslatával foglalkozik; áttér aztán a mezőgazdasági termelésnél divó gazdálkodási s mivéleti rendszerekre, melynek hatását a mezőgazd. termelésre kimutatja, bejáraton fejti ki a mezői termények forgalmahozatál, különösen a földön tekintettel a gabonakereskedelemtől és a mezőgazdaságot előmozdító intézményekről, melyek sorából különöser a mezőgazdasági hitel, biztosítást, szakoktatást és az egyesületi és szöveteiket ügyet méltatlja érdemlegesen.

A többi fejezetek a mezőgazdasági ipar, az állattenyésztés, erdőszel, szőlészet, gyümölcsösés és a hányászat, vadászás és halászat közigazdasági jelentőségét tárgyalják.

Az alapos tudományossággal megkír, s általában tárgyilagosan tartott munkánknak levezetett tételek s következtetések ellen alap emelhető kifogás, mindazonáltal el nem fogadhatjuk szerzőnek azt az állítást, hogy „a gabonamunka a gazdasági fejlődésnek nem ugyan hivatott a legelőjebb egyes osztályok érdekeinek szolgálata, mások megvívésével.” (68. lap.)

Mert e tekintetben nézünk az, hogy a gabonavédvámok ugy a francia, mint a német gazdálknak külön szolgálatot tettek s hogy ezeket a jövőben nálunk sem lehet mellőzni.

Kérdésé lényeges az a kifogásunk, hogy a szerző a gazdasági rendszerök a birtokkezelési módokkal téveszté össze, mert a birtok hály kezelése és a haszonbérlet nem gazdálkodási rendszerek, hanem csak kezelési módok; amit a szerző pedig mivéleti rendszernek mond; az tulajdonképeni gazdasági üzemenzser s itt megint azt a tévedést követeli el, hogy a

legelő-gazdaságot a legelő-váltogazdasággal téveszté össze, s a jelenleg is még epész nagy terjedelemben üzemlő legelő-gazdaságot teljesen mellőzi. (59. l.) A norfolki négyes fergő felsorolásánál pedig az a hiba csúszott be, hogy abba löhere helyett lucizerna vétettél föl, ami ezen fergőnél teljesen ki van zárva. (60. l.)

Ezek a megjegyzések azonban mit sem vonnak le a mű értékelől, mert nem a tárgy lényegét, hanem csak alakját érintik s minthogy a tudós szerző a fentebb felsorolt, szorosabban értelemben vett agrárpolitikai kérdéseket a legkülönbözőbb oldalról megvilágítja tárgy elé, számos hivatkozással történelmi tényekre és a kiválóbb szakírók véleményére, úgy, hogy e műnek szóban forgó része a szőnyegen lévő agrárkérdéseket irint elég bő tájékoztatást nyújt, úgy vélik, hogy ezen, Irodalmunkban még érzéketlenségű hazánk a közigazdaságtan iránt érdeklődő gazdátársainknak is jó szolgálatot fog tenni.

H. Á.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

168. kérdés. Gazdatisztvis szerződése azt mondja, hogy minden eladott darab marha után két egy forintot, vajlon tartat-e igényt az eladott birtok utáni fizetésre? *S. S.*

169. kérdés. Mi uton vegyek magamnak elégtételt a következő ügyben? Vettem Aradon 1 q piombozott heremagot s mikor felbonthatam, látom a magvizsgáló állomás fejlegzésén, hogy 1897 ben lett a heremag megvizsgálva, tehát a mag legalább is egyéves. A kereskedőtől 10 frt kárpótlást kértem, mit az megtagadott azztal az indoklással, hogy 46 frt a 1907 s 1 q tavalyi heremagért (én az időn piomboztatni 43 frtét ugyankor vehettem volna). Kérek felvilágosítást, hogy követelésem jogos-e s milyen hatóságnál kaphatok elégtételt, tekintho, hogy én vidéki vagyok, a kereskedő pedig Arad. A magot elvettem.

Dézna. T. Gy.

170. kérdés. Sziveskedjék értesíteni, miféle mag az *kenadai lucerna?*
Kajászó-Czt-Péter.

171. kérdés. Hogyan lehet és milyen talajban, minő eljárással szép nagy édestormaot termeszteni és hol kapható a szükséges gyökér? *S. I.*

172. kérdés. Kérek értesítést arról, kinél volnaék édestormaügyvitányok kaphatók? Együttl kérék szívességet az mivéleti módjára. *E. J.*

173. kérdés. Janár 25-én eladtam egy mustra magyart bíkát X. helybeli paraszt kucpecznek 90 frtért. X. kucpez ugyazost eladta január 30-án a váradai piacozon egy másik kucpecznek 100 frtért; végre a bíka Pestre került, hol a levágáskor február 17-én, mint idült általában gumókörben szenvedő elkozbotott.

Február 25-én felszólította a kucpez egy ügyvéd újrát az X. kucpezet, hogy miután a bíka elkozbotott, ezen bíkának értékét (a közigazdasági bizonyítvány alapján 550 kg. e 22 kr, 121 frt) három nap alatt térítse meg, ellenesetben beperli. Kérem I. tartozunk-e kártérítéssel egyáltalán? s ha igen, 2. nemcsak azon 100 frt tartozunk visszatéríteni, melyet X. kucpez a váradai piacozon érte tényleg kaptott. 3. Valószínű-e, hogy a bíka, melyet három évig tenyészésre használtam, hasonló bajt örökölt át tenyészeteztemben? *V. Z.*

174. kérdés. A zöldrügyázásnak hány évig van hatáza homokos talajjal — mikor történik alántáása és tavasszal elvetve — őszszel lehet-e gabonaféléket a talajba vetni? *T. J.*

175. kérdés. Gazdaságom egyik majortáiban egy állami ménlepel van elhelyezve; a ménék kizárólag száraztakarmányon és zabon tartanak.

Miután a helyi körülmények nem engedik meg, hogy a ménlepelről nyári lótrágya marhatrágyával kevertessék, kérek felvilágosítást, hogy miképpen kellene ezen lótrágyát kezelni, illetőleg milyen anyagokat kellene hozzákeverni, miszerint jobb és erősebb trágyát nyerek?

Sz. A.

176. kérdés. Isztállódra hídnyábnak egy 20 holdas táblát melyre luczernát akárokné vetni, műtrágyával öblajának megheinteni. Milyen műtrágya, milyen mennyiségben volna a legmegfelelőbb? A Thomassal megfelelne-e és milyen mennyiségben?

Dégh.

L. A.

177. kérdés. Gazdaságunkban két mészföldet keneveznek a, a mult és ez évben nagy mennyiségű mészpör megmaradt, a mi garmadába összegyűjtve, az ég alatt van. Lehete-e ezt az említett mészpör, a mult évben vetett lóherésre és luczernára, mint trágyát felhasználni és holdankint mintegy mennyit, egyenesen székéről lapátál lehetne-e vékonyan elszórni?

Branyska.

Sz. A.

178. kérdés. Burgundi réptermelni szándékozunk szuperfosz. és chilisátrómmal, mennyi vendő mindgyékéből? A föld jó erőben van.

Kérdem, lehet-e csontliszt szuperfoszfátot, marhának adni csont erősítőre? Csalamadét is vetni szándékozunk feni trágyádra, a föld nem erős, mennyi vendő egykőből?

Pisaroványi urad.

179. kérdés. Mi lehet az oka annak, hogy a gazdaságomban alig mulik el egy év, hogy az októberből egy-két darab hughyólag-yokbe el ne hullana és többnyire a saját nevelő ökrém közül. A víz kitűnő jó, amit veszem s így nem tudom, mi lehet az ok. Kérem felvilágosítást, hogy mit kellene tenni, hogy ez elő ne forduljon?

Kótaj.

J. M.

180. kérdés. Hízó ökrém a III. időszakban vannak, a következőleg takarmányozom:

1000 kg. átlósúlyra:

60 kg. takarmánytrépa;

8 " tengeriárra;

2 F. 6 korpa.

1 " repceszögácsa;

5 " zabosbüköny;

8 " luczerna.

A takarmányokat szeszkávra és összekeverve hároszoz etetem, naponként frissen keletve etetjük. Helyese-e a takarmányozásom? Avagy kell-e még valamivel pótolnom?

Intéző.

Foélet.

Lóbabó vetése. (Foélet a 167. számú kérdésre.) A lóbabó jó erőben álló (lehetőleg frissen trágyázott) földre kell vetni április hó elején; a korai vetéssel kevesebbet szedve a levél teveltekül. — A talajt a vetés szakosos módon kell előlag elkészíteni 1—2 szántással; a vetés előtt fajosolni, vetés után hengerezni kell. — Legjobb sorvető géppel 24—36 emre vetni; a 24 cm-es vetés is jó, csakahogy a szükséges kaszáds nehezebb lenne, ezért jobb 36 cm. sorvetővel vetni. — A vetésnél a mennyiségét földanként 75—80 kg. között ingadozik. A nagy magot elegendő mélyen, 5—6 emre kell a földbe hozni. — Kikelés után 1—2 kapálást adunk. — Midőn hüvelyei feledni kezdenek s a mag barna színűvé válik, akkor hozzá foghatunk a letakarításához. Legjobb sarlóval főben levérni s kis kévekbe kötre kezesekben vagy bábocka állva utánérni hagyni, illetve teljes megszáradást bevégni; a gyökerestől való kinyívás azért nem jó, mert a gyökereket tapadt föld a cséplésnél

bajt csinál, földössé teszi a magot. Kicsépléni lehet gépen is, de ezen eljárással sok mag törik. Legjobb céspáharókkal vagy botokkal kiveríteni vagy lovakkal kinyomtatni. Hollandiában 22 magot nyervekkel és 60 helyi prof. telek Árvédott kapott magból k. holdár: körül 1240 kraj. termést kaptam. A lóbabó szalmáján a birka elárodódik; más különben csak tűzészere való.

Ky.

Farkpéz fedése eladott utak után. (Foélet a 168. kérdésre.) Az eladott marha után fizetett u. n. farkpéz (farkpéz, farkpéz) az állatmerek szerint különbözően szokott megállapítani.

Az általánosan bevett szokás szerint tesz a farkpéznek széküknél 2, lenenek üszök és hízó ökröknel 1 forintot, szopos borjúknál és kosoknál 50 krajczert, birkáknál 20, bányóknál 10 krajczert. Hábaré e tekintetben is eltérések tapasztalhatók, mégis minden gazdaságban különbséget tesznek a marha és a birka között és tekintettel ezen általánosan bevett szokásokra, véleményünk az, hogy a farkpéz esetében egy forintot és egy kilókötőt farkpézre a tiszt csak az eladott szarvasmarha után tarthat igényt; a méltányosság pedig úgy hozza magával, hogy az eladott birkák után is arányos, darabonként 10—20 krajczárban megállapítandó farkpézben részesültsék.

H. A.

Magkeskedők ellenőrzése. (Foélet a 169. kérdésre.) A kereskedő a vetőmag eladása alkalmával a mezőgazdasági termények, termékek és czikkok hamisításának elülamásáról szóló 1895. XLV. k. t. cz. végrehajtási rendeletének 8. §. 6. k. pontja rendelkezést tartozik betartani. Ez azt mondja, hogy ha a kereskedő termelés czéljából ad a magot 10 kg.-on fölül mennyiségben, akkor köteles a gazdának a mag tisztaságát és csirzőképességét 7/10-át pontos számadatokban, továbbá annak magjának fontos a faját (pl. répadán) és a származását (pl. herékül) írásban bevallani. Azonkívül tehát a kereskedő ugyancsak az idézett rendelkezelen előirt u. n. a) nyomtatványt mellékelni, mely a magvizsgidó állomáshoz intézendő megkeresés szövegét, egy mintavételi bizonylatot, a mintavételi szabályokat stb. tartalmazza.

A herékül forgalomba hozataláról még a mezőgazdaságról és növényrendésről szóló törvény 51. §-a is rendelkezik ekképen: „Luczerna és löheremagvakat ha nem teljesen arankametesek, termelés czéljából forgalomba hozni tilos”.

Régi magvak forgalomba hozatalát nem tilja ugyan egyik törvény sem, de azért erre vonatkozólag is vannak a kereskedőnek kötelezettségei, i. l. olyan koru magot köteles szállítani, minőt szöbölleg vagy írásbelileg ígért, illetőleg aminő az eladás végett benutatót minta volt.

Ha a konkrét esetben a kereskedő a fent leirt módon nem jelentette be a vizsgálati adatokat, akkor a gazdának nem nyujtott alkalmat arra, hogy a mag minőségére nézve előre tájékozódjék, megsejtve a törvényt ezért megbüntetendő, ha pedig a gazda ennek folytán még meg is károsodott, ennek megtérítését is köveleteli.

Eszt elset tehát be kell jelenteni a borosbeszítés járás főszolgabíróságnak, mint az idézett törvények végrehajtására illetékes hatóságnak.

Thaise Lajos.

Kanadai luczerna. (Foélet a 170. számú kérdésre.) A kanadai luczerna semmá más mint amerikai luczerna. Ezt a nevet Deutch Gula budapesti nagy magkeskedők találták ki azért, mert úgy hivatalos mint társadalmi uton oly nagyarányú mozgalmat indítottunk meg az amerikai herékellen, hogy az amerikai névtől már félnek a gazdák. Megjegyzem még, hogy az amerikai herék ellen indított mozgalom olyan sikeres, hogy a fővárosi nagy kereskedők közül már csak Deutch Gula hozza azt forgalomba.

Né vasárnapjok se kanadai, se más néven amerikai herékfelegomat, mert azért kár a pénzit kidobni.

Thaise Lajos.

Tormatormelés. (Foélet 171. és 172. sz. kérdésekre.) A tormatormeléshez mely, nedves fekete és laza napos felváltó korcsy-talajkiváratnak Aföldet, melyben tormát akarunk termelni öszkor 60—70 em. mélyet megforgatás és szarvasmarhatrágyával jó megtrágyázunk. A következő év tavaszán ferden ültetjük el a 20—30 em. hosszú és tollszarvaságra dugványokat 50—60 cm. sortávolságra, 40—50 cm. mélyre ültetve.

Az ültetés után a tormatormel munkálatá nyomból áll, hogy azt a gyómtól tisztán tartjuk, tehát a szükségeséig megrágnak, aztán julius hónap heréjük, vagyis az oldalgyökereket lemetűzik, mindenekelőtt a földet elszűkítik, hogy az talált oldalgyökereket elváltóljuk, ennek megtérítése után a földet újra visszahuzzuk.

A torna készedése késő őszrel történik vagy a torna tavaszal, úgyve arra, hogy meg ne sérülök és hogy az oldalgyökereket ne maradjanak benne, mivel a legkisebb gyökér újra kihaját.

A készedett gyökereket tisztogatása alkalmával a hosszú vékony oldalgyökereket szőlőgájk a következő évre a dugványok, tavasszal elszűkítő a torma-gyökereket ha azok talán nem is elég hosszúk meg egy év fölben hagyni, mert ezáltal többnyire izetlen és fásók lesznek.

Tormagyökereket kaphatók Bíró Pál torma-termelőnél Debreczen.

Útfe István.

Szavattóság gümökere. (Foélet a 173. számú kérdésre.) Ha az eladott szarvasmarhában a végőidőn történt lerágás után a gümökör olyan kiterjedésben állapított meg, a mely miatt az egész állatot el kellett venni a közfogyasztástól és ha az elváltozások, mint it, régi keletiek voltak, azaz már az eladás előtt időben is megvoltak az állat testében, akkor az eladó szavattósági kötelezettséggel tartozik a vevőnek. Ha az eladó szarvasmarhát törvénykönyv ulyan is gümökört, nem ugyan egyen a czímen, hanem mirigyökész, ükezedésű düh stb. régi elvevőesek által, szavattósági főhídnak minősíti egy hónapi szavattósági határidővel, de különben is fennáll a szavattósági kötelezettség a nálunk ilyen esetekre nézve általában érvényes római jogévből kifolyólag is.

2. Szavattósági főhíha megállapítása esetén az adósvérési szerződés felbontásának van helye, az eladó tehát a beteg állat visszavétele mellett vagy ha ez már nem lehetséges, e nélkül, csak a tényleg kapott vételár és esetleg azon kár és költség megtérítésére kötelezhető, melyet az adósvérésből kifolyólag elszűkítve, ellenben nem lehet a törvény kötelezni, hogy az eladás után behalt értékelés erejéig szavatoljon, vagyis kérdéstevő az eladott állat ára fejében csak 90 ft megtérítésre lehet köteles.

3. Gümökörök bika átróköhelti, de nem szükségesépen örökli át a betegségét az utódokra; igen valószínű az átróköhés a nemzedéki átróköhelt, de a beteg állatok mindenesetre gyanusak ebben a tekintetben és ezért tovább nevelésük, illetőleg a velük való elbánás szempontjából mindenesetre ajánlatos meggyőződni arról, vajjon tényleg már gümökörök-e vagy nem? A felvilágosítást ebben az irányban a tuberkulinnal való beoljás adja meg.

Zöldtrágyázás. (Foélet a 174. kérdésre.)

A zöldtrágya hatása 2-3 évre terjedhet. Állásztása aszerint, hogy mikor vetetik, más-más időben történik. Ha föveteménybe vetetik a zöldtrágyaövény magva, úgy, hogy ez csak nyáron át fejlődik ki, vagy ha a főnövény lekerülte után vetetik, akkor őszszel szántják alá. Ha őszil palóztunk vetünk, akkor tavasz végéig, végti, ha tavasszal egymagba vetjük, nyáron szántjuk alá. A nyáron át állásztott zöldtrágyába célszerűbb ugyan tavasszal

vetni, de ha nem nagy a szárazság és a zöldrágcsa annyira elkorhad, hogy nagyobb úregek nem maradnak, őszti is vehető. Megjegyzendő különben, hogy homoktalajon a zöldrágcsával csak az eszben érünk czélra, ha egyáltalán fcsak és káltrágyát is használnak. *A. S.*

Lótrágya felhasználása. *(Félelet a 175. kérdésére.)* A lótrágya, különösen a szilveszterkor, mányon és zabon tartott lovaké, elege jó trágya, ahoz szükségleten egyéb anyagokat hozzákeverni. Az ily trágyának egyedül hátránya, hogy nagyon száraz és ezért igen gyorsan bomlik, minek folytán sok nitrogén megy veszendőbe. Ha e trágya trágyatelepen gyűjtötték, akkor cselezséri azt főnkint vízzel jó erösen megöntözni és állatokkal jól letapogatni, ezáltal a trágya hevessége mérsékelődik és éppen ugy alkalmazható, mint bármely egyéb istállótrágya. *Cs. S.*

Lucerna mlttrágyázása. *(Félelet a 176. kérdésére.)* A lucernának speciális trágyája a lassan ható foszforatrágya, vagyis a Thomassalak, csakis ha homokos talajon termelnül lucernát, kell ezenkívül még káinított is alkalmazni. Tekintettel arra, hogy a lucerna hosszabb ideig át marad egy területen, aránylag nagy mennyiségű trágyát kell alája alkalmazni, mint más növények alá. Kat. hollandikint 3-5-5 q-t, gyengébb trágyázással nem érünk el eredményt, mert már a 2-3-ik évben nem lesz hatása a trágyának. *Cs. S.*

Mészpor lucernás feltrágyázására. *(Félelet a 177. kérdésére.)* A mészport a herések és lucernások feltrágyázására nem ajánlom, mert nem lehet a meszet annyira alánukálni, mint azt az megkívánja. Felszúrás előlé azután azon táblákra, amelyek a jövő évben lesznek lucernával vagy herével bevetendők, a jelen év nyarán megmeszenni. Kat. hollandikint 12-15 q mészpor hintendő el s az elhntés után azonnal alászántandó. A meszeselő előlé azonban cselezséri lesz a talajt megszarataloma megvizsgálatni, mert csakis messzeseleg talajon várhatunk a meszeselőtt eredményt. *Cs. S.*

Mlttrágya burgundi, répa és csalámadé alá. *(Félelet a 178. kérdésére.)* Ha a jövő évben van, akkor a szuperfoszfát 100-150 kg., a chilisálatromból 80-80 kg. vendő ki. hollandikint. A szuperfoszfát a vetésálatás előtt, a chilisálatrom fele a vetésálatás után, fele pedig a második kapadás előtt szórando el.

A csontisz-szuperfoszfát állatnak nem való. A csalámadé legcselezsérőbb istállótrágya vetni, mert a mlttrágya használata ezen növény alá, rendszerint nem jövedelmező. Külömben pedig 150-175 kg. vendő ki, a 100-125 kg. chilisálatrom lesz a megfelelő mennyiség. *Cs. S.*

Hügykővek szarvasmarhákban. *(Félelet a 179. kérdésére.)* Nem ismeretek meg a hügykőképződésének feltételeit olyan állapotokban, melyek hügyzservei megelőzőleg egészségesek voltak. Általában a nagyon kemény vizek szokás ebban a tekintetben káros befolyást tulajdonítani, anélkül hogy ezt a felvést pozitív bizonyítékok igazolják; ezenkívül még félészik, hogy sok meszet és magnézium tartalmú kórnáknak eletele hajlamosa a hügykőképződésre.

A mennyiben a hügykőképződés valamely helyen gyakori, mindenesetre ajánlatos az ivóvizet kémiai analízisen átvizetni, mely analízis szükségessége, miután jözü viz is túlságosan kemény lehet. A hügykővek egyébiránt rendszerint azzal okozk az ökrök elhullását, hogy a hügyköbe élőlévő megakadályozkja a vizelet kiürülését. Az ilyen fennakadt kövek idejékorán végezt operációt löbnyire szelvéli elvitoltatni és ezzel az állat életét megmenteni.

Helyese-e a takarmányozás? *(Félelet a 180. sz. kérdésére.)* Δ Takarmányzásokról a hízlás III. időszakban 1000 kg. előnyra:

	száraz- fehérje szén- zsír v. a. v. gy.
	hydrát
25 000	2 700 14 900 0 600 1 0 0 5
Takarmányóra 60 kg.	7 200 0 600 0 500 0 300
Tengerparád.	9 130 0 500 0 400 0 300
Fin. buzaokóra 2	1 730 0 230 0 880 0 500
Recepokpócsa 1	0 387 0 253 0 238 0 077
	4 103 0 290 0 710 0 400
Lucernaazása 8	6 770 0 790 1 520 0 880
	25 882 2 723 15 200 0 907 1 0 1 6 0

Amint a fenti elemzésből kitűnik, a takarmánykeverék összeállításán minden tekintetben megfelel. *J. G.*

Gazdasági egyletek mozgalma.

A sárosmegyei gazdasági egyesület üdvözöl feliratot intézett a miniszterelnökhez, melyben örömeik és hálaiknak ad kifejezést azon nyilatkozatokért, melyeket a képviselőházban elmondott beközönlő beszédében a mezőgazdaság fejlesztése és felvirágzotása érdekében tett. A miniszterelnök az egyesület feltejesztésére a következőkben válaszolt: Nagy örömmel vettem a gazdasági egyesületnek szives hangu sorát, melyekből újból megerősölktem abban, hogy az egyesület nagy mértékben legálább az adott viszonyok közt a magyar egyesület azon az úton haladhat a jömond felé, melyet miniszterelnöki programbeszédében volt szerencsem kifejlthetni. Legyenek róla meggyőződve, hogy nemcsak ezavakkal, hanem tettekkal is mindenkori azon leszek, hogy a gazdasági község minden jóga és méltóság igényei a legteljesebb mértékben kielégítetve álljanak. A miniszterelnök az egyesülethez intézett ezen válasza mindenesetre megnyugtatólag hathat a gazdasági községre s jogos reményt kelthet azárra, hogy eddigi szomorú helyzete a jövőben megváltozni s jobbra fordulni fog. Az egyesület Darányi földművelési miniszteret újból kiközvetelése alkalmából szintén felirattal üdvözölte, melyre a miniszter válaszában a következőket adta: A gazdasági egyesület felé 163. szám alatt kelt szives üdvözléssel öszine köszönettel vettem és midőn mezőgazdasági felvirágzotására irányzó törekvéseimhez az egyesület jömondulata támogatásául továbbra is kikérem, szives örömmel használnom fel az alkalmat annak kijelentésére, hogy mindenkori kiváló örömeimre fog szölködni, ha büny munkásságukat lehetőleg támogatni és érdekeiket előmozdítani alkalmam lesz. Az egyesület által rendezett ezidei népies gazdasági előadások befejeztettek. Az előadások iránt, melyek tót nyelven tartattak meg, nagy volt az érdeklődés, mi kitűnik abból is, hogy a 20 előadásban 1570 hallgató vett részt. — A sárosmegyei gazdasági egyesület április hó 10-én délután 3 órákor Egerben a városi gyűlésben nagyteremben tartja rendezett tavaszi gyűlését. — A görnyemei gazdasági egyesület választmánya f. hó 18-án ülést tartott gróf Laszberg Rudolf elnökelte alatt. Meghallgatta s tudomásul vette a Gazdasági Egyesületi Országos Szövetsége által tartott országos szövökezeki értekezletre kiüldötték jelentésük s egyhangilag elhatározták a városi Gyűlésben, mint lehetőleg a megye minden községében hitelszövekeztetést létesít. Ez úgy megvitatása czéljából ugyanaz nag értekezlet tartott, melyen a megye nagyszámú birtokeosa velt részt; az értekezleten gróf Laszberg Rudolf főispán előadta az egyesület választmányának határozatát, kifejtve, egyttal a szövökezeket czélját is használt. Elnök viákozotása az értekezlet az egyesület választmányának határozatát magávé tette előfornom, hogy a szövökeztetést létesítse az országos központi hitelszövekeztetellel egytttesen történjék s a központi hitelszövekeztetést Győrmegegre a gazdasági egyesület képviselőlége ruházta fel. Az értekezlet ezután két bizottságot választott: az egyik a nagy bizottság feladatát a központi hitelszövekeztetést a nag tárgyalások folytatása. A másik bizottság 36 tagból áll.

kik meglátogatták a közökeget, előléstük a talajt a szövökeztetést létesítésére, egy szóval tájékozók magukat minden irányban s április hó 15-ik jelentésüket a 9 tagu bizottsághoz bocsáták, amely jelentésükben azután a tovább lépések meglételére. Üdvözöljük az egyesületet ezen újabb kezdeményezésért s reméljük, hogy az e ténre kifejtett tevékenységük siker koronázta, mit mi is öszintén kívánunk.

A debreceni gazdasági egyesület újabb megállapított programjában egyik főcéljával tüzte ki tagjai körében a gazdasági szakmereknek a legújabb tudományokból való terjesztését. Ez czélból mint legalkalmasabb módot — egy szaklap létesítését határozta el. Az egyesület újonnan alapított hivatalos közlönye *„Debreceni Gazdasági Lapok”* címmel e hó 15-én jelent meg első ízben; felelős szerkesztője ily. Sponron Pál egyleti főtitkár, szerkesztője Kádr Lajos egyleti ügyvivő titkár. A lap havonként kétszer jelenik meg. — A kékesmegyei gazdasági egyesület most adta ki 1898-ik évi értesítőjét. Tudunkkal a gazdasági egyesületi értesítők és évkönyvek tulajdonképpen czélját az képezte, hogy az egyesület egy évi munkáját a beletelére vonatkozó összes vonatkozott rövid és könnyen áttekinthető öszállásban közölje tagjaival s az egyesület dolgaival, tevékenységével. A kékesmegyei gazdasági egyesület azonban nem így eszelezkzik. Hűségese közi az egy év alatt tartott összes üléséi jegyzőkönyvét sorrendben és egész terjedelmükben. Na mármot, ha valaki mindjárt egyetemesít tagi is, de az üléseket (valamennyit) végig nem hallgatta s ha az évkönyvet megfeszítet figyelemmel végig nem olvassa, az ugyan édeskesvelet fog tudni az egyesület munkájáról. A 184 oldalra terjedő évkönyv átannálmoznyozására pedig sok idő — s tekintve a száraz jegyzőkönyveket — meglehetősen adag túrelmet is kell. Kérünk rövidében öszállított s könnyebben áttekinthető évkönyvet, ez nekünk is, meg az egyesületnek jóbb lesz. — A somogymegyei gazdasági egyesület e hó 25-én és 26-án dr. Bozó Zoltán egyleti titkár s dr. Mihály mezőgazdasági szaktanfolyamot végezté néplátóni közreműködésével Moszón, Boldog-Aronszán, Szaboson, Patosán és Gamason gazdasági népies előadásokat tartott.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. *Védökezes az állatjárványok ellen.* A német lapok azt tartják, hogy náluk nagyon is lelletésen veszik az intézkörok az állatjárványok behurcolását gátló övrendszabályokat. Nem tartják azokat kellően szigorúnak s rámtánk meg állomnak a tárgyart területre s csak a rögtön vágatásra kerülő törvényre megkövetelték, hogy a bevendő állatok házjókban legálább egy évig oly helyen tartattak legyen, hol semmiféle állatjárvány nem volt. Az ily járványmentes helyről jövv állatoknak, amerikai kikötökekben meg 90 napig vesztézkár alatt kell állaniok. Belgium meg minden idegen szarvasmarhát s sertést kiült területéről s csak a rögtön vágatásra kerülő ürít bocsátja át a határon. *Dánia* 1877. óta nem erszli be magához a Németország felöl érkező húst. A svédek 120 napig vesztézkár tartatnak be. A franciák abszolút tiltják az állatbehozatalt. Úrít rögtön levgására behozásának, ha igazolva van, hogy 42 napig járványmentes vidéken tartózkodtak. *Anglia* ugyancsak nem enged magához a kontinensről érkezmanó élő vagy vágott hús s csakis a tengeturult gyarmatairól erszli azt magához. Persze a hosszú tengezi utat elég biztosított szölgáltat a járvány bevetelése ellen. *Oroszország* csakis az idegen tevénytanzagot erszli magához, nagyon is erélyes szakértő szemle megéltése után. A hústermékek bevitelére az ercedet a minőség szempontjából igazolást után van megengedő *Svédöke* állóállatot csak egy lehet bevinni, ha igazolva van, miszerint az

állatok eredeti helyén 40 nap óta járvány nem volt. Mástornak a németek az ellen kelmék ki, náluk miért van a *börkhanen* eredő husainak behozatala megengedve. Holott az észak tartományok elő válogatott, csak 10 napos, ellenben Ausztria-Magyarországból, Franciaországból s Oroszországból jó vagyonára egy napl vesztésztár sem tartózik betartani, hanem azonnal becsodást nyer. Az ügy közlebb a Reichsrath elé kerül.

Németország. A gabona-határidőzölvek törésének hatása. A német mezőgazdasági tanács választmánya azon nézetének ad kifejezést, hogy a gabona-határidőzölvek törése a német mezőgazdaságra áldásos hatás; minán a német piaczn a gabona ára megszárdult s nem mutat oly ingadozásokat, minőket oly országok piaczn lehet észlelni, melyekben a gabona-határidőzölvek még eddigiérint is szokásos. A tanácsban még azon vélemény is kifejezésre talált, hogy az idős hatás fokoztatának a többi országok kormányá követe a németek példáját s a törölés szinte magunknál az izlet e nemét. Az általános ártarjásához hozzájárult még a mezőgazdasági kamara felügyelete által működő „központi árjegyző hivatal”, mely jegyzéséit a hivatalos lapban eszközölvén, meg biztatószolg dolgaiban az első helyre vitta ki magának.

Az amerikai hus és a német másdörök. A németek megtödték, hogy a chicagói *Armour* cég felmillo márkát áldozott az amerikai husru reklamájának. Az amerikai exportlók meg egyezteték abban, hogy főleg a Németország felé indított áru a legjobb legyen, hogy a piacot szilárdítani lehessen. A német másdörökösöket azonban kifogásoln valót talált rajta s a *Zeitschrift* képviselői az követelk hozták, mely végre valahára az amerikai hus behozatalát nehezítő törvényt. Követelk: vizsgálással meg az amerikai hus a behozatal alkalmával s tartással felelté pólvizsgálat azon városokban, melyekben elárulástára kerül. Tilassék meg az oly husru behozatala, melynek megvizsgálása legrövidebb idő alatt. A németek komoly akcióra készülnek, hogy a behalmozástól amerikai hus határidőnk felartóztassák s visszaküldjék, hogy a dollár varázserőjénél fogva, hádd szállítassák az ipark az amerikai hádsere számára, mint a német piacra. — A *Dou. Fleischer-Zeltung* inkább husnésteg szervezedehté át, sem hogy az amerikai hus megtödjre a német piaczn.

Németország és Amerika kereskedelmi viszonya. A D. T. Amerikából Londonát az azon érteástet nyerte New-Yorkból, ahol azon beiszteletés, mintha *White* amerikai cég Berlinben *Bilow* német államtitkárnak komoly szemrehányásokat tett volna — nem felel meg a valóságának. Közöttük csak a *Seamo-hörde* volt beszéd tárgya. *White* ur kormányát megkérlek ezéltől felvilágosított, hogy az amerikai husfőtlőknek behozatalában az amerikai érdek nem szenvedtek sérelmet. Az új *hus-zemle-törvények* nem szándékozzák a behozatal károsítani, mert minden egyes eset felett a *biró-dalmi közegészségügyi hivatal* kizárólag egészségügyi szempontból fog itélni. Az amerikai huskészítés s a beállítás biztosít, kolházas készítés stb.-re nézve a megfelelő lépések Amerikában megtették, s tényleg ezekről *Porter* amerikai biztos Berlinben jelentést is tett. Nevezett lap ezen kacsahírrel szemben kimetelőnk kifakad Amerika ellen, s *hihetetlen* naivitásnak tartja, hogy a németek maguk is ügyi idekötölés, s a gazdasági bizton áll a külföldben hullanálkodókkal áthatott dobozhos kitűnéségéről meggyőzősek, a mint fájdalom a szegény kubaí csapatokkal ez megtörtén s hogy az amerikai sódóiban s szalonban minduntalan felfedezett „*trichinak*” jelen nem létét is behisználja.

Azon reménynek ad nevezett lap kifejezést, hogy ezen jelentés bizonyosan tévedésen alapul.

Ez hűkire az amerikai német kereskedelmi viszonyának.

Franciaország. A kölcsönös állatbiztosítás. A földművelésügyi hivatal a kölcsönös állatbiztosításról a közönség szűkebb megéyében mindnagyon mértékben terjed a gazdák között. Csak a *Hauts-Pyrénées* megyében a mult év november hónapjában hat e nemű társulat adta be alapszabályait a prefektúrához megérősítés végett. Több társulat pedig eddigelőtt a közönség érdekes annak megemléstés, miszerint a társulatok igen szűkítő zónára, főleg egy vagy két községre terjednek ki. Csakis egyetlen terjed ki egy egész kerületre. A kölcsönös társulatok olyformán alapultak, hogy tagjaik közeletésége olyan, hogy fix tagsági díj fizetés s az állatellátás arányaszerinti hozzájárulás által tartják fenn működésüket. Például az évi tagdíj egy-egy szarvasmarha után 1 frankban van megállapítva, a pókdíjak pedig valamely elhullás megtörténte után a biztosítási összeg prorátája szerint szedik be, de csak abban az esetben, ha a társulat pénztárában levő összeg nem elegendő a kár fedezésére. Az ilyen társulatok nyújtott kárpótlás hüllott által értékelnek fele s négyötödözzre kezeletl igazolást aszerint, amint azt a társulat közeletl kiválasztott három választmányi tag véleménye megszabja. A biztosítatlók közeletvannak általajtak a ragályos betegségek ellen bevetés, főleg a lépfene elleni ojtás igazolással közeletl elvárhatók.

A denaturált szesz körzése. A francziák csak nem nyugszauak, míg a denaturált szesz részéj meg nem változtatják! Legutóbb egy hasonlatban mutatják be a két országban — Német s Franciaországban — történet szent. Németországban 1896—97-ben 3,616,319 hektolitros denaturált szesz készült, mely feltehetően 60 állatöltököt 65 12,500 szeszegyzővel, Franciaországban 2 milliót sem termelnek, melyet alig 250 mezőgazdasági szeszegyző produkál. A németeknek bármikébe szabad szeszt denaturálni, ki ezíránt egyszerű körvényt nyújt be a hatóságknak. A denaturáló anyag, a négy résznyi szeszvel s az egy rész pizdatból készült szeszvel, melytől az eljárást ellenőrzés feladók jelenléteben öntik a szeszek, ki az aktus után leírják a szesz adóját, mely attól kezdve minden adótló menten használható ipári czelokra. A denaturálás maga alig kerül 2 márká 10 pf. kiadásba. Innen érhető talán, hogy a németek a jeltett időközben 897 558 hl. denaturált szeszt készídtak fel, holott ugyanakkor a francziák 148,559 hl. is elégt volt. Igaz is, hogy a francziáknál 1897 ik év decz. 16. óta a denaturált szesz hektolterje 37 frank 50 em.-ről 3 frankra lett öszközltség dolgaiban degredálva, de a hivatalos eljárás oly sok formalistát ír elő, hogy a denaturálásra nem sokan vállalkoznak. Nemzetközi képviselői konferenciák javaslatában azt ajánljá, mellőztessék a sok hasonlatos irka-firka, mely a szeszdenaturálást hátráltatja s a helyett fogadtassék el inkább a német szokás, mely mellett a szeszdenaturálás népszerű intézménynek válhatik.

Az 1900-ban tartandó mezőgazdasági kongresszus. A németországi mezőgazdasági kongresszus szervező bizottsága, melynek elén *Meine* áll, azon határozatot közli, miszerint a kongresszus 1900 július 1—8-ig fog megtartatni Párisban, a kongresszusok palotájában s hogy az egyes csoportok bizottságai már eddigiérint is serényen munkálkodnak a kongresszus dolgaiban. A kongresszusok szervezési és a mezőgazdasági csoportok hivatalai s hivatalnok-személyzet már szervezte van.

Oroszország. A cukorgyártás védelme. Az oroszországi cukorgyárak oly magas vámdélemben részesülnek, hogy az orosz hazai piack szákúra mindenesetben biztosítva van 10 kg. szőlők cukor nagyján 3 aránytíval, annak van alvételre. Ily körülmények között az idegen cukor az orosz vásármorppót aligha lépheti át. Épp ennek tulajdonítható,

hogy az orosz cukorgyártás a túltermelés folytán, majd hogy a tönk szélre nem sodorlatott, melyről csakis állami beavatkozás menthetne meg, más országoktól a hazai tönkrel szemben oroszlya osztra becsülték meg. Az első osztálybeli a hazai szükséglet fedezésére fordítják, a második, minden eshetőségre számvita, tartalékul gyantand a gyárakban tartatik vissza s a harmadik osztálybeli a külföldre szállítatik. Az első osztálybeli puadtár 170 rubel fogadását adó szőlők, nehogy a beföldi fogadások drágittassák, góltassák. Ily beszállás mellett tavaly 6¹/₂ mm. cukorfeleslegük volt az orosz gyáraknak. Megjegyzendő, hogy Oroszországban cukoriprumen nem létezik, hanem a gyárakos az export okozta vesztéséget a honi fogadászásra bocsátotti cukor államilag előlirt magas ártól fedezhetik. Ott az állam szabja meg a cukor-mészájának árát s teszi ezt oly jókárunkat, hogy sem direkt sem indirekt prémiumokra nincs szűkítéss, azokat a fogyasztóknéyújtják, tudtukon kívül.

Bosznia s Herzegovina. A bortermelés jelen helyzete. Dacára annak, hogy a bortyegységi adója 10 százalékkal lett csökkentve, valamint annak, hogy a szőlő teleknek területtelt, az okkupált területek bortermelése az utóbbi évi év alatt 74,855 hektolterről mégis 32 941 hl-re csökkent, tehát majdnem 56 százalék terméscsökénst mutatkozik!

Most a *Landesregierung* energikus módon lát hozzá az okkupált tartományok bortermelésének erősítéséhez. Egyik közeletl készített rendelet ellenőrzésk minden szőlőterköz köteles lesz szőlőjét permetezni. A rendelet ellen vétők pedig 1-től 20 frjt. terjedő pénzbírsággal fognak sújtani. Behajthatatlanság esetében pedig 1-4 napi elzárattal lesznek büntetve a mankeskődők. A rendelet terjedelmében a szőlőtelek a tija le, hogy a szőlő vizsgálása előlirt a magok a betegségek ellen jelenkeznek, — ki szőlőket meszet tartalmazó rézgálicoldattal mindenki permetezni köteles. A szerzőjei lapok most azt ajánlják, hogy helyén levő lesz az állami gyámokdást a szőlő többi betegségeire nézve is kiterjeszteni.

VEGYESEK.

Mai számonk tartalma:	Oldal.
Az OMGE. közlemények.	511
A település értesítés, Tombs Emil.	511

Névtörténetek.	Oldal.
Törleményi kiserlelet kérebe az iszernarfolószegkeik.	512
Kepelyi Kálmán.	512

Állatnyestés.	Oldal.
Állami Wányesny nézeteknek mérleztészema. K. M.	513
Fintali szőlő hazialisa. J. G.	513

Halaszat.	Oldal.
Halgazdaságok eredményei.	514

Tudalom.	Oldal.
Társadalmi gazdaságtan.	515
Tervezéselmélet.	517
Gazdasági egyetelm tárgyalja.	517
Külföldi szemle.	517
Vegyesek.	518
Körösközlés, újsáde.	520—521
Szerkesztői éretek.	521

Halalozás. Losonczy Nagy Elek gyévéd, sztmár-németi-ly ügyvédkamara tiltára, Szatmár-Németi sz. kir. város bizottsági tagja f. h. 25-én életének 49-ik évében Szatmáron elhunyt.

Kinevezés. A földművelésügyi m. kir. miniszter *Törvényi* György, a bódpospéti m. kir. állami vótörvény-alkalmazási bizottság elnökévé kinevezett gyarkornak, segédé néverte ki.

Megbízatások. A földművelésügyi m. kir. miniszter *Jakabhey Béla* rákos lakost Torontál bánkai járására *Arday Albin* gazdasztiszet, 6-ottukai lakost, *Bács-Bodrogy* vármegye újdéki járására *Tótkér* Daniel miklósfalvasi és *Csepely János* költőmestert, *Trénin* vármegye bitsei járására és *Fricke Emil* gyár-szövőházi lakost Győr vármegye bitsei járására nézve a gazdasági tudósítói tisztelet biatja meg.

Mint előre látható volt, az árfolyam emelkedése csak azelőtt az idegen kezű. Ez a mai készletek mellett rendkívül szűmötve mennyiségű silány áru lidércnyomásaként nehezedik piacunkra. A ring kudarcot vallott operációjának ezt a természetes visszahatását tehát a magyar gazda sirtaja meg. Megsírátja azután továbbá a magyar lészt renoméja, mert ez a piacunk nyákn maradt előző izzva most már írtomány alkábján fog kinyarandolni. tisztességtelen verseny támaszta a szolid malomiparban is. Iteket lehetne arról írni, hogy egy-egy ilyen spekuláció mennyire megzavarja az ország gazdasági beléletét s mennyire kára van a közérdeknek. De a bizonyítgásokból s a kesergésekből már talán elég is volt. Hallottunk olyankor igazságtalosságot, hogy sjujnak megretvésztünk az efféle értéktelen játékoknak, akik közömbösek az ország sorsával szemben. A megvétés igen fájdalmasan sújthatja azokat az urakat, de itt nem érzelgősök, hanem reális érdekek megóvásáról van szó. Lássák be tehát már az intéző körök, hogy morális felelőseké helyett a börze alapos reformálását igényeljük. A kereskedelmi csarnok az agráriusok ellen. A magyar kereskedelmi csarnok f. hó 26-án tartotta évi közgyűlést *Matlekovics* Sándor elnöklete alatt. Megszoktuk már, hogy Mihály Matlekovics, a volt földmívelési, ipar-és kereskedelemügyi miniszterünk egykorú államtitkára nyilvánosan felszólal érte szűkségét éri az agráriusok ellen való kiróhanásnak. Most is a kereskedelmi csarnok közgyűlésén tartott előki megnyitójában a megváltozott politikai helyzetből a közgazdasági törekvések megváltozását is remélni, megvádolja az agráriusokat, mint akik szerinte eddig politikai okokból a közgazdasági tényezőkhöz képest melesztették a közérdeket. Konstatálja, hogy Matlekovics szónoka az első disszonánssal hangban a szép egyetértésben amely éppen az utóbbi időben a közgazdasági egyes tényezők barátságos érintkezéséből meghusztani igyekszik a gyűlölködés hangjának szózatával. Legegy azonban Matlekovics ur meggyőződése, hogy senki félretelven nem fog mesélni a faras módjára az ártalmatlan, a közérdeket nem sértő, naszával és legyen meggyőződése, hogy ha az agráriusok sokkal nehezebb viszonyok között hirtelváltozt igazsáikért, most a midón kitartó eddigi küzdelmeinek győzelmese is éreik kezében, meg köveshő fognak visszavonulni az illetékeknek merkantil irányzat elől. Sőt az eddigi eredményeinek felbuzdulva, a kétszerszörvi fogók köveitelt a tisztességtelen verseny és a hamisítás megszüntetését, valamint a tuljajtott merkantilizmus korlátok közé szorítását, mert a közgazdasági tényezők kívánatos együttműködése csakis egy jóhet létre, ha egymás mellett valamennyi szabadon érvényesülhet. Sum cuique.

Borászati tanfolyamok népanitoknak.
A szőlőművelés szempontjából a fontosabb közgazdasági alkalmatosság népanitok részére a földmívelési miniszter a folyó évben is négy hétre terjedő szőlő-és borászati tanfolyamokat rendeztél oly célból, hogy az azokon részvevő népanitok a gazdasági ismételő iskolákban a tanulóknak és szakmában kellő oktatást nyújthassanak s általában a szőlő-és borászati ismereteket népanitok részére megújults előmozdítása érdekében hathatósan közreműködjenek. A tanfolyam két részletben fog megtartani és pedig a tanfolyam első része április 27-étől május 10-ig, a második része pedig októberben 14 napig. Ily tanfolyamok az évben 14 helyen fognak tartatni e. m.: Váczotán, Pórosnyában, Eszrépemben, Tapolezán, Kapasvöröskén, Győrökén, Egerben, Tarcalozán, Beregcsán, Szilagy-Somlyón, Bihar-Dioszegben, Mészényen, Nagy-Senyden, és Tordán. Ezekre a tanfolyamokra 150 népanitot fog felvétetni, kik uti és ellátási költségeik fedezésére egyenként 60 forint állami segélyt kapnak. A felvételt iránti kérelmek folyó évi április hó 8-ig a tanfelügyelők után az ille-

letes kerületi borászati tanfelügyelőkhoz nyújtanók be.
A Magyar Gazdák Szemléje" külön kiadásában adta közzé a Köztelekben február 16-án tartott országos szövetkezeti értekezleten tartott előadásokat. Az érdekes füzetet hasznaló lapozhatják mindazok, kik a szövetkezeti eszme iránt érdeklődnek. Tartalma a következő: *Zerrád István* a szövetkezés jelenlétéről és jövőjéről, *Balogh Elemér* a fogyasztási szövetkezeti alapításáról, *Bálintffy Pál* a gabona-értékesítésről szövetkezés útján, *Baross Károly* a szőlősgazdák szövetkezetéről és *gróf Károlyi Sándor* előadása a gazdasági egyesületek szerepléséről a szociális politika terén. A füzetet a Magyar Gazdaszövetség az érdeklődőknek kérésre küldi meg.
Tenyészállatok árverése. A gödöllői m. kir. koronauradalom telvér - tenyészéséből 15 db intháli és 19 drb pingauzi fajta tenyészbika, f. é. április 24-én é. 9 órakor a gödöllői alsómajornban megtartandó nyilvános szóbeli árverésben a legjobbtét igéreknek eladták. Az árverés napján előzetes bejelentés kocsik fogadására rendelkezésre állnak gödöllői vasút állomáson. Az eladásra kijelölt bikkák pontos leírása, kívánatra megküldetik a koronauradalom igazgatósága által. — A *Kolozsi m. kir. allami gulyatelep* tiszta véru magyar-erdélyi fajta tenyészeseiből származó számfeltelei, illetve kordán 12 drb 2/3a éves tenyészbika, 12 drb külbőbő kora tehén és 12 drb 2 éves laszó Tordán, a volt bikavetelő-tételek, f. é. április hó 22-én é. 10 órakor nyilvános szóbeli árverés útján közpénzfizetés ellenében eladásra bocsájtják. Az állatok pontos leírása a kolozsi gulyatelep intézősége által (Kolozs vármege, posta Kolozs, táviradalmi közöls-Kolozs-Kar) az érdeklődőknek megküldetik.
Japánidősi Országában. Az oroszai iparostélti Orosháza község iparosainak, az oroszaitól polgári iskolával kapcsolatos női kéziipar tanfolyamnak, az oroszai háziiparnak s a békesi állami kosárfonó intézetnek termékeiből, külön erre a célra épített csarnokban, 1800. évi április hó 2-ától április hó 18-ig kiállítást tartanak. A kiállítás megnyitására s a termékváltás megkezdésére március 14-én az érdeklődők pontos a követelek: Április 2-án é. n. fől 2 órakor a kiállításnyitányeljes megnyitása. Április 3-án é. n. 3 órakor a békesmegyei gazdasági egyesület vándorgyűlése. Rendezőbizottsági elnök: dr. Szalay József. Április 6-án délután 5 órakor a Békesmegyei köznevelődési egyesület gyűlése. Rendező-bizottsági elnök: *Harsányi Sándor*. Április 13-án délután 4 órakor tanuló gyűlés. Rendezőbizottsági elnök: *Nagy Lajos*. Április 19-án délután 4 órakor a vármegyei közegészségügyi egyesület gyűlése. Rendező bizottsági elnök: dr. László Elek. A vendégek fogadásáról és elszállásolásáról külön bizottság gondoskodik, ennek elnöke dr. Szalay József, jelenlegi tanácsközlés és látogatási bejelentések hozza intérendők. Belső-egyet huzavét vesztanapja és hétfőjén 20 kr., a többi napokon 10 kr.
Fikázás és aratógépek szakszerű leírását a Johnston Harvester Co. világhírű amerikai gépgyár magyar nyelven is közelebbszította s azt a Bacher és Melicher cég (Budapest, VI. Nagymező-utca 68.) az érdeklődők hozza intérendők. Belső-egyet huzavét vesztanapja és hétfőjén 20 kr., a többi napokon 10 kr.
Szövetkezeti mozgalom Győrmegeben. A minte értesülünk Győrmegeben a hitel szövetkezetek megalakulása csak napok kérdése. Terüle vettek a közégi hitel szövetkezeteken kívül Győrmegeben egy központi is létesíteni. A mozgalom főn László Győrmege kivül Lóvasi Henrik, Lipai Géza, Fischer Kálmán, Blanka László és Miklóvs Imre állnak. Az alakuló ülés folyó hó 18-án é. 10 órakor fog megtartani. Az ügy élen állók garanciót nyújtanak arra, hogy a mozgalom sikerrel fog végződni.

ALAPÍTOTT 1872.

SCOTTOLA ERNŐ, BUDAPEST.

Műszaki közp. titolt: Gyár:

VI. Andrássy-út 2. VI. Révay-u. 16.

Fonócséri-pálya 2. (Sajó telepen.)

Gőzcséplőgépek javítására és felszerelésére ajánlok

Dobsineket
bármely kárpit profibban,
Kémszencségeket
minden létező rendszerben,
Csapágyfémeket
legjobb minőségben,
Szajjakat
legjobb szűrből,
Kenderhevedereket
duplán és háromszorosan kereszte szőve, valamint a hozzávaló **pék felszereléseket.**

Legelőbb be-
szerezési forrás
minden egyéb
műszaki és mező-
gazdasági szük-
ségre kitűziken.

Reteg-fém

Argyezékek javítására ingyen és bérmentve.

**„REMINGTON“
IRÓGÉPEK
VILÁGHIRŰEK.**

VALLAS-ÉRTÉKZŐTÁRSASÁGI
magy. kir. miniszter

Hivatalos Közlönyben
— A miniszter kizárólag
— A miniszter kizárólag
— A miniszter kizárólag

Postaközlöny melléve. — 4-szeres billentyű 8-szoros helyett. — Legnagyobb adalékosított. — Kézi- és motoros. — Kézi- és motoros. — Kézi- és motoros.

Remington írógépek némi külföldi díjakat is nyertek, s az ország bármely részében ajánlatos beállítására és az egyszeri kezdés megkönnyítésére bárhova egyenként saját költségükre küldjük ki tanácsadóinkat. — Argyezék bérmentve és ingyen.

**GLOGOWSKI és Társa BUDAPEST.
Erzsébet-út 16.**
Remington írógépek és Edison-mimograp kizárólag jogszállat talolap.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII. József-körút 8.

Alakult 1862. évi en.

Műs: TELEKI GÉZA gróf. Alnölk: CSAVOVY SÉLA.

IGAZGATÓSI TAGOK: ANDRÁSY GÉZA gróf, BUDAHOVYI SÁNDOR, DESSZOVFFY ARISTID, SZÓKÓTI EMIL, RUBINER OYLA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSY ZOLTÁN, SZÓKÓTI SZONMÓD, TELEKI SÁNDOR gróf, VERESGÖRÖGSI SZÓKÓTI ZSOMOND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdasági általános elismerése szerinti egy a tűz-riznt a két biztosítás terén hiven megfoglalt hívtalvának; folyton fejertti a reformokat, melyeket a gazdasági élet és a szövetkezet és a lakóknak gyors és méltányos kifizetésével a felet teljes melegegledést vívta ki magának, az **ÉPÜLET ÉS ÁTÁLÁNY (PAUSCHAL) BIZTOSÍTÁSNAI** rendkívül mérsékelt díjjal telemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári béveggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáteleg

biztosítása egy intézetnél nem csak közhelhet oly oltosán és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tizta díjból 50% djengedményben részesülnek.

Kiszágható, ha huztan egyszerű, és egy sorban, de külön-külön ajándékkal természetilek biztosítják, 10% djengedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapest, József-körút 8. sz. és a vidéken létesített ügykegék. 5024

21409 II.—2a. szám.

Árverési hirdetmény.

A gödöllői m. kir. koronauradalom telivér tenyészeseiből

15 drb innthali
 és
19 drb pinzgau
 fajta
tenyészbika
 f. é. április hó 24., d. e. 9 óraker

a gödöllői alsó majorban megtartandó nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek

eladatik.

Az árverés napján előzetes bejelentésre kocsi fognak rendelkezésre állani a gödöllői vasut-állomásra. Az eladásra kijelölt bikák pontos leírása, kívánatra megküldetik a koronauradalom igazgatósága által.

Buda pesten, 1899. márczius hó 21.-én.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

7642

Tenyészállat-árverés.

A kolozsi m. kir. állami gulyatelep tiszta véri magyar-erelősi fajta tenyészeteiből származó számfeletti, illetve kisorlot

12 db 2¹/₂ éves tenyészbika,
12 drb külömböző koru
tehén és 12 db 2 éves üsző
 Tordán a volt bikannevelő-telepen

f. évi április hó 22-én délelőtt 10 óraker
 nyilvános szóbeli árverés után készpénzfeltes ellenében
eladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 p. induló 502. számú gyorsvonattal; Tövis-Kocsárd felől az 505. számú személyvonattal Gyéresen át, reggel 7 óra 55 perczker érkezhetnek Tordára.

Az állatok pontos leírása a kolozsi gulyatelep intézősege által (Kolozsvár, megye, posta Kolozs, távirdá-állomás Kolozs-Kara) az érdeklődőknek megküldetik.

Buda pest, 1899. márczius hó.

Földmívelésügyi m. kir. miniszter.

7646

„ADRIA” m. kir. tengerhajózási részvény-társaság.
Vezérügynöksége: HOFFMANN S. ÉS V. Buda pest.
 1899. április havában a következő gőzösek fognak közeledni:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1899. április
Flume	Liverpool	Algerian	1-10
"	Rotterdam, Antwerpen	Földes	1-10
"	Hull, Newcastle *T	Dixie	1-19
"	Liverpool	Tyria (C. L.)	1-20
"	L. A. S. A.	Navar	8-15
"	Rouen	Szent László	8-15
"	Bordeaux	Kálmán Király	8-15
"	Gibraltar, London	Miklós Király	15-25
"	Hamburg	Imola	15-25
"	Liverpool	Saragosa C. L.	15-25
"	Rouen *T	Thérèse	15-25
"	Barcelona, Valencia *T	Nagy Lajos	20-30
"	Tanger, Pernambuco, Híha, Algier *T	Szent János	20-30
"	Algier *T	Flaminian	20-30
"	Liverpool	Adria	20-30
"	Hull, Newcastle *T	Déak	20-30
"	Bordeaux *T		20-30

1. Ha a gőzös indítása előtt 8 nappal Tanger, Algir, Hamburg, Gibraltar kikötőibe elő- gőzös rakományhoz nem jöhetnek, az igazgatóság kifizetési kötelezettségbe lép, e kikötőket nem érintően. A *gal jelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinteni.

Liverpool	Triest-Flume	Flaminian	1-10
Londón	"	Zébe	1-10
Hagen	Flume-Triest	Tyria * (C. L.)	1-20
Liverpool	Triest-Flume	Zepp	10-20
London	"	Zétyi	15-25
Liverpool	"	Andaluzian	15-25
Há de Janeiro, Santos	"	Maribor	15-25
Antwerpen	"	Maidokville	20-30
Genève	"	Adria	20-30
Liverpool	Flume-Triest	Szász (C. L.)	20-30
Bordeaux	Triest-Flume	Károly Király	20-30

Közlekedési szolgálat. A) Flume-Malta-Szicília-Messinai-vonal. Flumból: Árpád 5-én, Andrássy 14-án, Adria 20-án, Tizsa 27-én indul Messinából. Messinából: Matyas Király 2-án, Tizsa 9-án, Andrássy 16-án, Árpád 23-án, Aranyas 30-án indul Flumba. B) Triest-Flume-vonal. Buda, 24-én osztályi gyorsvonat minden szerdán Buda, meg pedig 1899. április 5-én, 12-én, 19-án indul Flumból. Messinából: Országháza minden csütörtökön, más 5 óra körül az utolsó Nák, egy a minden szerdán 4. u. 6 óraker meg pedig apris 1-én, 8-án, 15-én, 22-én, és 29-én indul Szégyöl: Messinából.

Örökös gyertya

Korszállkötő találmány, megbesul-
 hetetlen értékű szállkötő, vendé-
 lők a minden egyes háttartás
 Fény.
 Ára darabonként csak 90 kr. (A
 pénz előleges beküldése mellett portó-
 mentesen megküldve.)
KARL BENDER I.,
 WIEN IV./1. L.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyszerári kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 50 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 ft 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratoriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Komposztírozott trágyát

levegőtől árban, kisebb és nagyobb mennyiségben, ország bármely részében vasúton szállítva

Budapest—Szt.-Lőrinczi szemétszállító vasút

Hivatalos vizsgálati bizonyíték, hogy az a földgyógyászati és posztogödör tartalmával komposztírozott, 2-3 évig érlelt trágya sokszorosan tejsavmal a **kórokozókat** tartalmazó trágyák.

Minden kérdésedekedre készséggel szolgálunk felvilágosítással, ugyancsak küld vagyunk felvilágosító szemétszállító vasúti igazgatóság.

Magyarországban kérjük a vasúti állomások vezetői a vasúti szolgálati vezérnököknek.

Kocsira szerelt és hárton hordható

PERMETEZŐ KÉSZÜLÉKEK

repészes kipuztatására, 15%-os vasvízzel oldható (többszörösen bevált) szállítási árak mellett különböző rendszerekben és nagyságban

IG. HELLER, Wien, II/2, Praterstr. 49.

Kimerítő prospectusok kívánatra ingyen és

7888 bérmentve. 7888

A **Gróf Sigray** (Báró Augusz-féle) szegzárdi gazdaságban következő

szőlővessző-anyag kerül tavaszi eladás alá:

1 éves gyökeres Nemes fekete Kadarka zöldsőtvány Riparia, Solonin alanyon (kalapács alakú)	ezre 110 ft
1 éves Oporto gyökeres zöldsőtvány Riparia Solonin alanyon (kalapács alakú)	110
Sima Oporto, Nemes Kadarka, és Chasselas zöldsőtvány Riparia Solonin és Monticola alanyon	60
1 és több éves gyökeres Riparia és Solonin vadvessző	20
Sima Riparia Solonin és Monticola L. osztály vadvessző	9
Gyökeres Nemes Kadarka 2 éves	9
Gyökeres Nemes Kadarka 3 éves	9

Az árak csomagolással és vasúthoz szállítással értendők. — Megrendeléseket 30%- előfizetéssel elfogadjuk.

Boross Gyula urad. intéző, Szegzárdon. 7655

Sertés-eladás.

Az eri főkapitányi uradalomban
1350 darab egyéves herélt s a
vészen átment sertés

eladásra bocsájtatik.

A sertések a következő gazdaságokban vannak elhelyezve:
Egyeken 870, Örvényszögben 170, Tuka-Szilágyon 310.
Mind a három gazdaság a fűzes-abony-ohat-polgári vasúti vonalon fekszik.

Felhívatom tehát a venni szándékozók, hogy zárt ajánlataikat

f. évi április hó 15-ig

alóírott **jószágkormányzósághoz** küldjék be, hol azok ugyanazon hó 17-én vétetnek tárgyalás alá. A vételnél semmiféle % leszámítás nem engedélyeztetik.

Ugyancsak az **örvényszögi gazdaságban 50 darab** 1 és 2 éves szépen fejlett

magyar-faj tenyész-kan sertés
van eladandó.

Az eri főkapitányi jószágkormányzósága.

HIRDETÉSEK

felvétetmek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
Ütlet-nr 25-dik szám.

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergényár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe

Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:

landauer broom, félfedeles, nyitott vadászkocsijait
és hintóit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönbözőbb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtószijak. Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi múzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Rendkívüli árleszállítás!

A magyar gazdasági irodalom színe-java.

- A szarvasmarha és annak tenyésztése. Irta *Tornyay Béla*. Számos a szövegbe nyomott ábrával. Ára 2 frt.
- Pabst kalauza a szarvasmarhatenyésztésre, Magyarországot érdeklő joggyekekkel ellátva *Galgácsy Károly*, 10 könyvnyi műveinek színes ábrával s a szövegbe illesztett 52 fiametzellettel. Ára 5 frt.
- Részletes állattörv és gyógytan, különös tekintettel a járványos kórokra s az állatorvosi rendszétre. — Állatorvosok, valamint tisz. orvosok s mivelőbb gazdák számára. Irta *Dr. Zlamid Vilmos*. Ára 5 frt 50 kr.
- A juh és gyapjú ismeretése. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Irta *Dr. Rodiczky Jenő*. Ára 2 frt.
- Tyukok és egyéb szárnyas állatok tojásai mesterséges kiképzéséről. Irta *Dr. Csikós János*. Ára 2 frt.
- Rövidül irta Cantelo W. J. Magyarra fordította Oetli Róbert, kivonatos német fordítása után Grubicy Géza. Ára 80 kr.
- A baromfitenyésztés. Irta *Grubicy Géza*. Negyedik átdolgozott kiadás, 72 a szövegbe nyomtatott ábrával. Két esinos vaszonkötésben. — Ára 1 frt 80 kr.
- A takarmányozás gyakorlata. A takarmányemlék előkészítése az etetésre, különös tekintettel a takarmánybesavanyítás legújabb haladására. Irta *Dr. Bráuner J.* Fordította Kriek Aladár. Ára 2 frt.
- A takarmánytermesztés kézikönyve. Tekintettel a takarmánytermék gyártására, eláttanásra, betegségre és ellenségeire, valamint a takarmányozásra. Irta *Dr. Rodiczky Jenő*. Második oltó kiadás. Ára 1 frt 50 kr.
- A gazdasági haszonállatok okoskerti takarmányozása. Irta *Wolf E.* Fordította Kossuthy Tamás. Ára 2 frt.
- A eszalámé és egyéb takarmány művelési és besavanyítási módjai. Irta *Leontowicz Edz.* Fordította Cserédy Lajos. Ára 2 frt.
- A fű-féle takarmány növények és természetük. A szöveg közre nyomott 40 képpel. Irta *Szalay Zoltán*. Ára 2 frt.
- A buzaetomóg nemestéséről. Irta *Kenessey Kálmán*. Ára 60 kr.
- Az ipari és kereskedelmi növények ismerete és termesztése. Irta *Dr. Sippi Rodiczky Jenő*. Két kötet. Ára 2 frt 40 kr.
- Szikes talajok öntözése és alagözövesése. *Hilgard* után fordította Treitz Péter. Ára 1 frt.
- A dohánytermelés és kezeléstan. Irta *Pránovszky Ágost*. A szövegbe nyomott ábrával. Ára 1 frt.
- Répatermelés. Szerzője az országos gazdasági egyesület által kiírt pályázat nyertes. *Rovara Frigyes*. Ára 2 frt 60 kr.
- A burgonya termelése. Irta *Szalay János*. Számos fiametzellettel ábrával. Ára 1 frt 50 kr.
- A lentermelés és kikészítés kézikönyve. Irta *Bakay Dezsi*. Ára 1 frt 20.
- Rendtermelés. Irta *Bakay Nándor*. Ára 1 frt 50 kr.
- A gyümölcsértékesítés és gyümölcstermelés tanulmányok. Irta *Semler Horvát*. Fordította Gamall Vilmos. A szövegbe nyomott ábrával. Ára 1 frt.
- A konyhakertészet. Irta *Baranyay István*. Ára 1 frt 20 kr.
- A kertészet általános kézikönyve. Kertészok, kertkezelők és mezőgazdák számára. Irta *Jager H.* A negyedik bővített kiadás után fordította és a hazai viszonyokra alkalmazta Benes János. Második magyar kiadás, 252 fiametzellettel. Ára 1 frt 50 kr.
- A trágyakezelés népszerű kézikönyve. Magyar gazdák számára. Irta *Kenessey Kálmán*. Ára 50 kr.
- Szőlők ültetvények amerikai szőlőfajok segítségével. Irta *Molnár István*, a budai vinczellérképezde igazgatója. Ára 1 frt 20 kr.
- A szőlőmérés és borászat kézikönyve. Irta *Molnár István*. 159 ábrával, 3-ik kiadás. Ára 4 frt, kötet 4 frt 80 kr.
- A szőlőgombák alkalmazása. *Phylloxera* elleni védekezésről. Irta *Rözev Zoltán*. Ára 1 frt 40 kr.
- A rózsatenyésztés a szabadban és eszepekben. *Otú* íly című munkájának teljesen átdolgozott második kiadásából fordította Benes János. Tíz képtáblával. Vaszonkötésben. Ára 90 kr.
- Alapos utmutatás a szeszgyártás üzeméhez. Irta *Mittermaier Frigyes*. Ára 1 frt.
- A gazdasági szeszgyártás kézikönyve. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Irta *Dr. Kossuthy T.* és *Lázár L. Pál*. Ára 3 frt 50 kr.
- A városi hulladékok értékesítése és a komposzt készítése. Irta *h. Gothard Sándor*. Ára 1 frt 50 kr.
- Az okoskerti borászat népszerű vezérfonala. Irta *Molnár István*. Ára 60 kr.
- Tejgazdaság. A jelen idő követelményeinek megfelelő tejgazdaság. Irta *Kirchner Vilmos*. Fordította dr. Szentkirályi Akos. Ára 2 frt.
- Az ártatás és betakarítás segédeszközei. Számos a szövegbe nyomott ábrával. Irta *Lászár L. Pál*. Ára 1 frt 80 kr.
- Egyszerű és kettős gazdasági számvitel (könyvvitel) alapvonala. Irta *Szporon Pál*. Ára 2 frt 80 kr.
- Mezőgazdasági fizetetlen tudományos és gyakorlati alapon. Vezérfonali gazdaságok megalapítása, felszerelése, berendezése és kezelése körül. Irta *Szporon Pál*. Ára 2 frt.
- Gazdasági becsülettan. Vezérfonali szántóföldek, rétek stb. valamint egész gazdaságok és felszerelvények értékbecsüléséről. Irta *Szporon Pál*. Ára 2 frt.
- Jóságunk rendezésének fontosabb kérdéseiről. Irta *Schmidt József* dr. Az orosz magyar gazd. egyesület által a „Lyka”-féle pályadíjjal jutalmazott gazdasági munka. Ára 1 frt 30 kr.
- A hitelszövetkezetek mint eszközök a falusi népesség bajainak elhárítására. Gyakorlati utmutatás az ily szövetkezetek alakítására. Irta *Benfey F. W.* Fordította dr. Szabó F. és Pólya J. Ára 1 frt.
- Az általános halálherési jövedékről szóló összes törvények és rendeletek gyűjteménye és magyarázata. Irta *Oswald Imre*. Ára 2 frt.
- A vizsla idomítása. Irta *Fónagy József*. Függelék a beteg ebek gyógykezelésére. 2 javított és bővített kiadás, képekkel, vaszonkötésben. Ára 3 frt.
- A vizsla parforce idomítása. Oswald és Wörz módszere nyomán írta *Mika Károly*. Képekkel vaszonkötésben. Ára 1 frt 20 kr.
- Az angol vizsla és fajbéli isztia tenyésztése. Irta *Kyophel*. Kiadja az orosz magyar vadászati társulat. Négy képpel. Ára 2 frt.
- Magyar-német és német-magyar Vadászsmúzeum és magyarázata. Ára 80 kr.
- Vezérnyom a gazdasági fanevelés, szaporítás és rendezés, valamint a kiltetett fák évenkénti kezeléséről. Irta *Fuksz Emil*. Új, oltó kiadás. Ára 25 kr.
- Halának és haltenyésztésnek. Vitéz-féle pályamunkák 1887-88. Három részben. Kriech János, Kenessey Albert és Tasner Dénesolt. Két képpel. Ára 1 frt.
- A mezei munkaviszonyok hazánkban. Irta *Máthófer Sándor*. A m. t. akadémia által az Első Magyar Általános Biztosító Társaság díjjal jutalmazott pályamunka. Ára 3 frt.
- Növénytan. Felsőbb tanintézetek és magánhasznosítók. Irta *Prantl K.* Fordította Péter Béla és Lass Samu. 336 a szöveg közre nyomott ábrával. Ára 3 frt.
- A mezőipar nemzetgazdaságtani elmélete. Irta *Roscher Vilmos*. Ára 1 frt.

Gazdákra érdeklő törvényezikkek:

- Az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. évi VII. t.-cz. Ára 40 kr.
- Az állategészségügy rendezéséről szóló t.-cz. végrehajtására vonatkozó összes rendeletek gyűjteménye. Ára 1 frt 20 kr.
- Az új eszelőtörvény (1876. XIII. t.-cz. Ára 30 kr.
- Dohányjövédéki törvények (1887. XLIV. t.-cz.) és törvényessített szabályrendeletek módosításáról. Ára 20 kr.
- Az új erdőtervény (1879. XXXI. t.-cz.) Ára 50 kr.
- Fegyveradótorvény (1883. XXXIII. t.-cz.) Ára 15 kr.
- A halászatról (1888. XIX. t.-cz.) Ára 30 kr.
- A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről (1898. XXIII. t.-cz.) Ára 30 kr.
- Ipartörvény (1884. XVII. t.-cz.) Ára 30 kr.
- Az állami halálherési jövedékről szóló 1888. XXXV., XXXVI. törvények. Ára 30 kr.
- Az állami halálherési jövedékre vonatkozó rendeletek gyűjteménye. I. rész. 60 kr. II. rész 60 kr.
- Közutakról s vámokról szóló 1890 t. cz. Ára 1 frt.
- A mezőgazdaságról és mezőrendésről (1894. XII. t.-cz.) Ára 50 kr.
- A munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról (1898. II. t.-cz.) Ára 12 kr.
- Ugyanaz magyar-német nyelven. Ára 30 kr.
- A vízjogról szóló 1885. XXIII. t.-cz. Ára 50 kr.

Ezen könyvek egyenkint rendelve esak a rendes bolti áron kaphatók. Nagyobb megrendelésnél a következő árleszállítást nyújtjuk: 20 forintnyi bolti áron könyvet 12 forintért, 30 forintnyi bolti áron könyvet 15 forintért, 40 forintnyi bolti áron pedig 18 forintért szállítunk. Negyven forintot felül egyszerre megrendelve szintén 60% kedvezmény.

Egy-egy könyvből egyszerre csak egy példány rendelhető.

A kiadórsulat fentartja magának a jogot, hogy azon könyveket, melyek készletet bizonyos mértékig elfogytak, a megrendelésekből utólag kizárja.

Megrendelések az összeg beküldésével: **Athenaeum könyvkiadó osztálya, Budapest, Kerepesi-ut 54.**

Ezen árleszállítás csak f. évi május hó végéig marad érvényben!

Mauthner Ödön

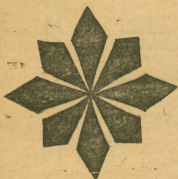
csász. és kir. udvari szállító magkereskedése
Budapest, Andrásy-ut 23.

•• ajánl: ••

Impregnált burgundi takarmányrépamagot.

Az impregnált répamag rohamos térhódítása a fegélyesebb bizonyítékát szolgáltatja annak, hogy mily nagyok az impregnált mag előnyei a nem impregnált fölött.

Az impregnált mag gyorsabban és jelentékenyen erőteljesebb csírákkal kel ki, mint a közönséges mag; az első időszakban gyorsabban és bujábban növekszik, a réparetés kifogástalan s tökéletes állományának és az elgondolható legnagyobb hozamoknak ezáltal a legjobb biztosítékát nyújtja; **már az első 4 hét alatt mintegy 8 napi előrehaladottságot mutat** oly növényekkel szemben, melyek közönséges répamagból, illetve közönséges jó kereskedelmi áruból keltek. Összehasonlító termelési kísérletek alkalmával az impregnált répamag jóval kevésbé, de a legtöbb esetben éppen semmit sem szenvedett a rovaroktól, különösen a drótféregtől, azután a gyökérszögtől sem, azonfelül még figyelembe kell vennünk, hogy a répamagon tapadó összes mikroorganizmák, csirgombák stb. a számos répatetegségeknek ezen áthurczolói teljesen és biztosan megölelnek az **impregnálási eljárás** által, mely utóbbi abból áll, hogy a répamag egy bizonyos időtartamra kénassal és klórgázzal érintkezik.

CSILLAG-VÉDJEGY.

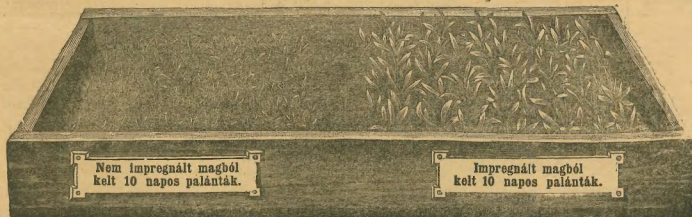
Ez teszi érthetővé azt a nagyon is gyakran előforduló jelenséget, melyet a gazda ez ideig nem bírt magának megmagyarázni: Előfordul ugyanis, hogy nem impregnált répamag, mely a magvizsgáló állomás, vagy a gazdának mesterséges csíráztatóján igen szépen csírázott, a szabadba elvetve sokkal gyöngébben kelt ki. Az egyszerű oka ennek abban rejlik, hogy a répamag külburokján élősködő mikroorganizmákat, baktériumokat stb. a mesterséges csírázatónak magas hőfoka megölte, a szabadba vetett nem impregnált magon azonban háborítatlanul folytathatták romboló munkájukat és a különben csiraképes mag a gazda nagy ámulatára nem kelt ki. — **Az impregnált répamagnál ilyen esély természetesen teljesen ki van zárva, mivelhogy** — mint már említettük is, — az impregnálási eljárás teljesen elpusztítja a baktériumokat!

- Mauthner-féle javított impregnált sárga eckendorfi** 100 kilo 54 frt.
Mauthner-féle javított impregnált vörös eckendorfi 100 kilo 54 frt.
Mauthner-féle javított impregnált és kitüntetett kerek lapos sárga oberdorfi 100 kilo 46 frt.
Mauthner-féle javított impregnált és kitüntetett kerek lapos vörös oberdorfi 100 kilo 48 frt.
Mauthner-féle javított impregnált és kitüntetett vörös Mammuth (óriás) 100 kilo 48 frt.
Mauthner-féle valódi impregnált sárga olajbogyó-alaku óriás 100 kilo 48 frt.

Impregnált magot tartalmazó zsákok egyik oldalán a **CSILLAG-VÉDJEGY**, a másik oldalán a **BIKAFEJ-VÉDJEGY** van feltüntetve.

Bikafej-védjegy.

Nem impregnált eredeti ólomzárolt quedlinburgi takarmányrépamag.

- Sárga eckendorfi** 100 kilo 50 frt. **Champion Yellow Globe** . 100 kilo 44 frt.
Sárga kerek oberdorfi 100 kilo 42 frt. **Sárga olajbogyó alaku óriás** 100 kilo 42 frt.
Nagy vörös Mammuth 100 kilo 44 frt. **Vörös olajbogyó alaku óriás** 100 kilo 44 frt.

átvételre az 12. évi 90 k. sz. 100. §-ban...

KISBÉRETESEK.

Csak megvásárolható a munkatársak... kérésű állás kereténél...

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szültesse levélbelyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Az állások betöltésére vez... azokról vagy nagy, mint kis...

Három darab... tüllre megmunkált csapágy...

Élénk... a győri Bismarck-hausz...

VEGYÉSEK... A legjobb minőségű új és...

Haldeik... magánykereskedése...

Együttel felelősek... kérésű állásokról... tudatjuk a olvasóinknak...

Földművelés... Tüllgyűjtéshez alkalmas...

Készletvisz... az állás 25 éves és...

ZSÁKOK... mindenem... gazdasági...

Megjelent... J. C. Schmidt...

arankantemes, ál... lamilag glomzárólt

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS... Alultört... tudatjuk az olvasóinknak...

Emlékeztető... az egykorbeli képmű...

Mérnök nyilvántartás... az előzőleg feladat...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Magyar Kiraz és Sárga... 200 métermázs...

Luczerna... eredeti provenციelt...

Gazdasági... az állás 25 éves és...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Hasonlóképpen... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Vöröshere... magyort...

Keresetek... minden járásban...

Gazdasági... az állás 25 éves és...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Fümagy: Francia perje...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Takarmanynövények... Cukorkörök...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Dunai... legkorábbi...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

zab, rigai enmag, fehér bokorbab...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

királyné tengeri, székely tengeri...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Czukorperje... Imperial...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Tengeri; Székelyi... Pádai...

Állást keresők... Készletvisz...

Szegéti újság... az előzőleg feladat...

Élénk... az állás 25 éves és...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Szegességi... kárpálí fenyborvosa...

Nyárirepeze... 15.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elváltalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alábbi czímre forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők
Országos Egyesülete

Budapest, Köztelek.

Utbaigazítással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy
műszaki kérdésben.

Hivatalos lapja a „Magyar Szesztermelő” nélkülözhetlen
támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagdíj egy évre 10 frt. A „MAGYAR SZESZ-
TERMELŐ” előfizetési ára egy évre 5 frt.

7144

The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utóelérhetetlen

fűkaszalóit,

marokrakó aratógépeit,

kéveköto aratógépeit és

egész aczél gyűjtőit

a legtekéletesebb kivitelben, olcsó árban teljes szavatosság mellett.

Állandó nagy mintatárak szakszerű bemutatással!

Állandó nagy mintatárak szakszerű bemutatással!

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichär Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68. szám.